

Osobitná správa

Ciele EÚ v oblasti klímy a energetiky

Ciele do roku 2020 sa dosiahli, ale je len málo náznakov, že opatrenia na dosiahnutie cieľov do roku 2030 budú úspešné

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Obsah

	Body
Zhrnutie	I – X
Úvod	01 – 14
Ciele EÚ v oblasti klímy a energetiky	01 – 02
Hlavné politiky zamerané na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetiky	03 – 07
Hlavné povinnosti	08 – 10
Rozpočet na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetiky	11 – 14
Rozsah auditu a audítorský prístup	15 – 18
Pripomienky	19 – 85
EÚ dosiahla svoje ciele do roku 2020, ale nielen vďaka vlastným opatreniam v oblasti klímy	19 – 46
Komisia neposúdila, do akej miery pandémie COVID-19 prispela k dosiahnutiu cieľov EÚ do roku 2020	21 – 26
Komisia neposúdila rozsah neočakávaných výkyvov HDP pri dosahovaní cieľov EÚ do roku 2020	27 – 35
Nedostatočná transparentnosť v súvislosti s tým, ako flexibility umožnili členským štátom dosiahnuť ciele nákladovo efektívnym spôsobom	36 – 46
EÚ sa v medzinárodnom porovnaní pri znižovaní emisií skleníkových plynov darí dobre, ale nezohľadňuje všetky emisie	47 – 60
EÚ sa v medzinárodnom porovnaní pri znižovaní emisií skleníkových plynov darí dobre	49 – 53
Do emisií skleníkových plynov sa nezapočítavajú čisté emisie z dovážaného tovaru	54 – 57
Do emisií skleníkových plynov sa nezapočítavajú emisie z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy	58 – 60
Komisia má dobrý prehľad o príspevku jednotlivých odvetví k cieľom, ale chýbajú jej kľúčové údaje o nákladovej účinnosti dosiahnutia cieľov	61 – 85
Komisia určila, ktoré odvetvia úspešne prispievajú k plneniu cieľov	62 – 65

Komisia a členské štáty majú málo informácií o nákladoch a účinkoch opatrení na dosahovanie cieľov	66 – 80
Zatiaľ len málo náznakov, že sa ambicióznejšie ciele EÚ premietnu do dostatočných opatrení	81 – 85
Záver a odporúčania	86 – 95

Prílohy

Príloha I – Dosiahnuté národné ciele v oblasti emisií skleníkových plynov na rok 2020 podľa členských štátov

Príloha II – Dosiahnuté národné ciele v oblasti podielu energie z obnoviteľných zdrojov na rok 2020 podľa členských štátov

Príloha III – Dosiahnuté národné ciele v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020 podľa členských štátov (v primárnej a konečnej spotrebe energie)

Príloha IV – Výňatok z hodnotenia Komisie týkajúceho sa vykazovania investičných potrieb a príslušných zdrojov financovania v piatich národných energetických a klimatických plánoch, ktoré sme preskúmali

Príloha V – Vzor správy o politikách a opatreniach členských štátov

Akronymy a skratky

Odpovede Komisie

Harmonogram

Auditorský tím

Zhrnutie

I Zmena klímy je globálnou výzvou, ktorá má významný vplyv na život občanov EÚ. V reakcii na to si EÚ postupom času stanovuje čoraz ambicióznejšie ciele v oblasti klímy a energetiky. Patria medzi ne ciele do roku 2020 a 2030 týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov, zvýšenia využívania energie z obnoviteľných zdrojov a podpory energetickej efektívnosti.

II Tento audit sme sa rozhodli vykonať v tomto čase vzhľadom na veľký záujem verejnosti. Naša správa obsahuje ponaučenia z úspešného dosiahnutia cieľov do roku 2020, a preto očakávame, že pomôže Komisii pri posudzovaní návrhov národných energetických a klimatických plánov a členským štátom pri ich dokončení.

III EÚ má zavedený právny rámec, ktorý upravuje ciele v oblasti klímy a energetiky. Členské štáty boli povinné predložiť svoje národné energetické a klimatické plány na obdobie 2021 – 2030. V týchto plánoch načrtli politiky zamerané na dosiahnutie stanovených cieľov. Komisia a členské štáty monitorujú pokrok dosiahnutý pri plnení týchto cieľov a podávajú o ňom správy.

IV EÚ sa zaviazala vynaložiť aspoň 20 % svojho rozpočtu na roky 2014 – 2020 na opatrenia v oblasti klímy. V rozpočte EÚ na roky 2021 – 2027 sa táto suma zvýšila na 30%, čo predstavuje približne 87 mld. EUR ročne. Táto suma predstavuje menej než 10% celkových investícií potrebných na dosiahnutie cieľov do roku 2030, ktoré sa odhadujú na približne 1 bil. EUR ročne. Predpokladá sa, že zvyšok investícií bude pochádzať z vnútroštátnych a zo súkromných finančných zdrojov.

V V rámci tohto auditu sme posudzovali, či EÚ v záujme dosiahnutia svojich cieľov v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 nadviazala na predchádzajúce úspešné opatrenia. Skúmali sme, či EÚ vyvodila z procesu dosahovania cieľov do roku 2020 ponaučenia, ktoré by jej pomohli dosiahnuť ambicióznejšie ciele do roku 2030.

VI Zistili sme, že EÚ skutočne dosiahla svoje ciele do roku 2020. K tomuto úspechu však prispeli aj vonkajšie faktory. Komisia neposúdila, do akej miery bol dosiahnutý pokrok výsledkom politik a do akej miery výsledkom vonkajších faktorov, napríklad finančnej krízy v roku 2009 a presný príspevok pandémie COVID-19 v roku 2020.

VII Zistili sme, že zníženie emisií skleníkových plynov v EÚ je v porovnaní s ostatnými priemyselnými krajinami dobré. Hodnota emisií skleníkových plynov v EÚ v roku 2020 však nezahŕňa emisie vznikajúce v dôsledku obchodu, spôsobené únikom uhlíka (ktoré by ich v prípade zahrnutia zvýšili približne o 8%) ani z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy (3,4%, resp. 3,6%).

VIII Komisia má len čiastočný prehľad o opatreniach, ktoré sa osvedčili pri dosahovaní cieľov do roku 2020. Identifikovala úspešné odvetvia, t. j. odvetvia, na ktoré sa vzťahuje systém EÚ na obchodovanie s emisiami, ale chýbajú informácie o nákladoch a účinkoch opatrení. Takisto chýbajú údaje o tom, aké náklady z rozpočtu EÚ, vnútroštátnych rozpočtov a zo súkromného sektora si dosiahnutie cieľov EÚ vyžiadalo.

IX V národných energetických a klimatických plánoch chýbajú aj údaje o investičných potrebách a zdrojoch financovania, ktoré by umožnili posúdiť, či sú tieto plány dobrým základom na dosiahnutie stanovených cieľov do roku 2030. Celkovo sme zistili zatiaľ len málo náznakov, že ambiciózne ciele EÚ do roku 2030 sa premietnu do praxe. Neexistujú žiadne údaje, z ktorých by vyplývalo, že na dosiahnutie cieľov do roku 2030 bude k dispozícii dostatok finančných prostriedkov, najmä zo súkromného sektora.

X Komisii odporúčame:

- zabezpečiť väčšiu transparentnosť výkonnosti EÚ a jej členských štátov, pokiaľ ide o opatrenia v oblasti klímy a energetiky,
- zohľadňovať všetky emisie skleníkových plynov spôsobené EÚ vrátane emisií obsiahnutých v obchode a medzinárodnej leteckej a námornej doprave,
- podporovať členské štáty v ich záväzku dosiahnuť stanovené ciele do roku 2030.

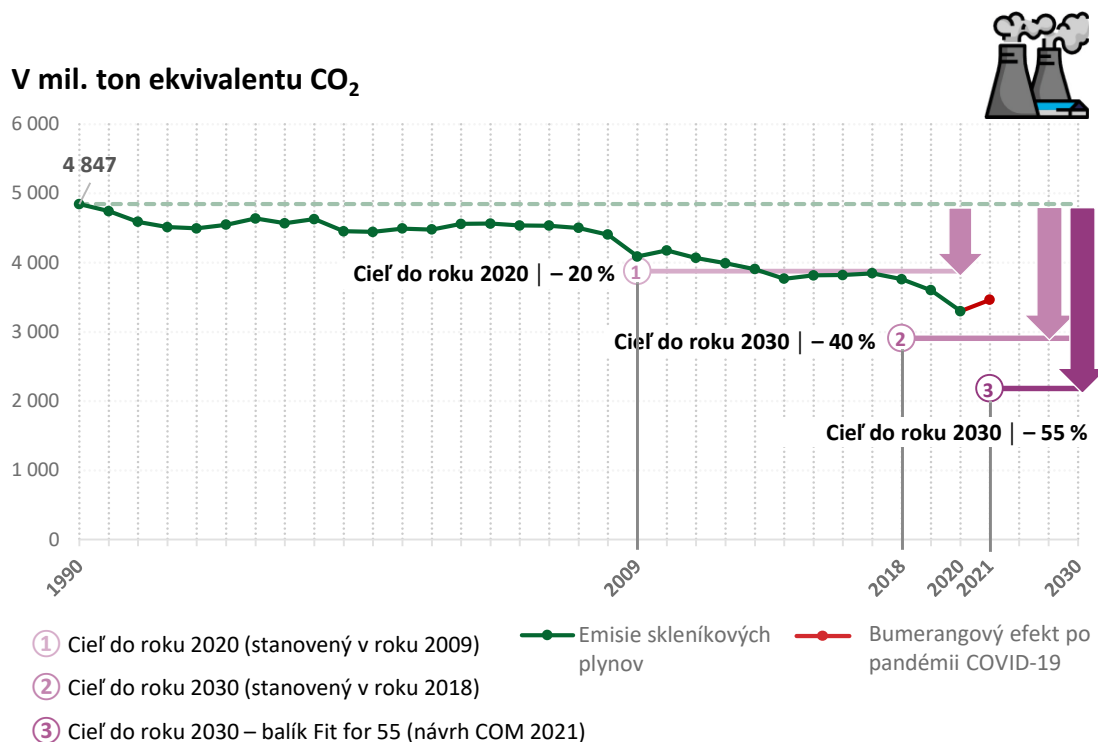
Úvod

Ciele EÚ v oblasti klímy a energetiky

01 Zmena klímy je globálnou výzvou, ktorá má významný vplyv na život občanov EÚ. V reakcii na to si EÚ postupom času stanovuje čoraz ambicióznejšie ciele v oblasti klímy a energetiky. Patria medzi ne ciele do roku 2020 a 2030:

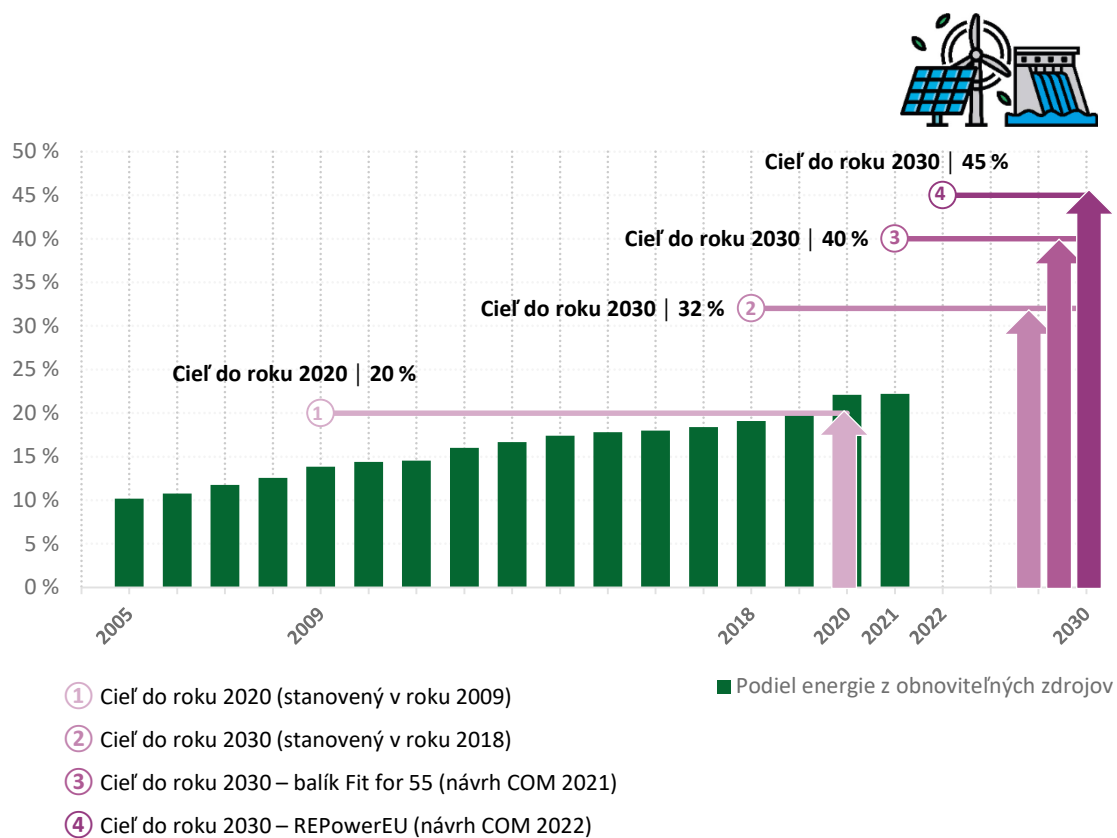
- o zníženie emisií skleníkových plynov v porovnaní s úrovňami z roku 1990 (pozri [ilustráciu 1](#)),
- o zvýšenie podielu energie z obnoviteľných zdrojov (pozri [ilustráciu 2](#)),
- o podpora energetickej efektívnosti, t. j. zníženie spotreby energie (pozri [ilustráciu 3](#)).

Ilustrácia 1 – Vývoj cieľa EÚ v oblasti emisií skleníkových plynov

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej environmentálnej agentúry. [Údaje za rok 2021 sú predbežné.]

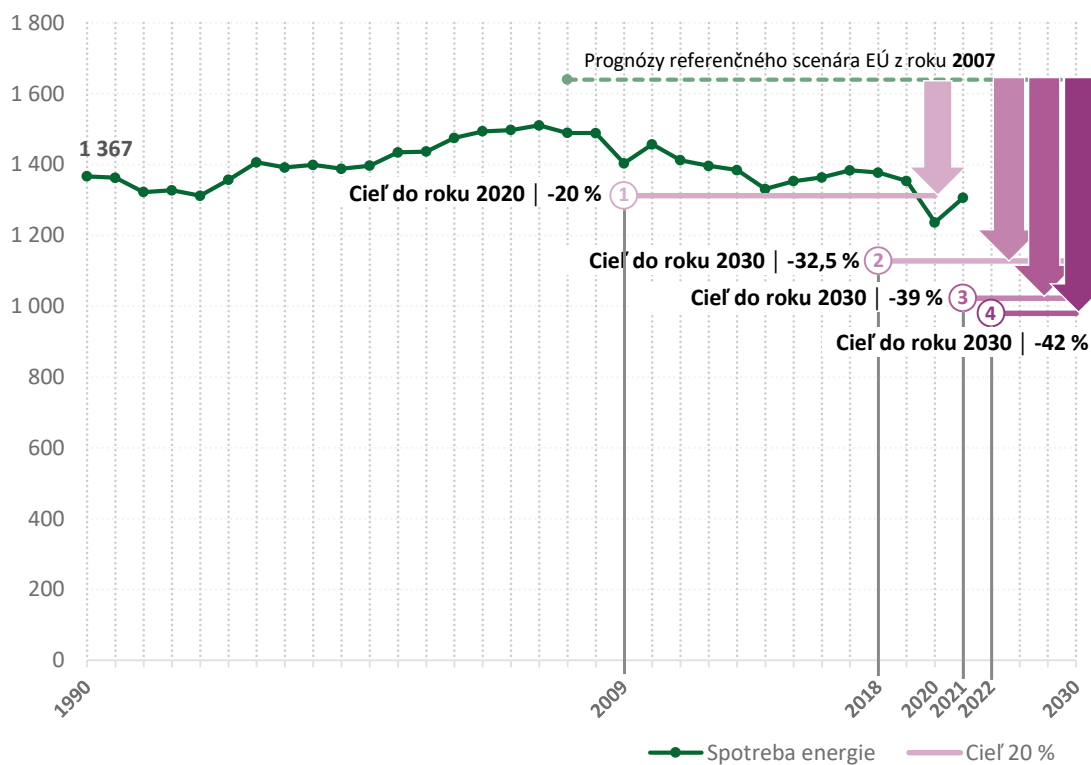
Ilustrácia 2 – Vývoj cieľa EÚ v oblasti podielu energie z obnoviteľných zdrojov

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu.

Ilustrácia 3 – Vývoj cieľa EÚ v oblasti energetickej efektívnosti z hľadiska spotreby energie

V mil. ton ropného ekvivalentu

- ① Cieľ do roku 2020 (stanovený v roku 2009)
- ② Cieľ do roku 2030 (stanovený v roku 2018)
- ③ Cieľ do roku 2030 – balík Fit for 55 (návrh COM 2021)
- ④ Cieľ do roku 2030 – REPowerEU (návrh COM 2022)

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu.

02 Všetky tri hlavné ciele do roku 2020 boli rozdelené na ciele pre jednotlivé členské štáty. Malo sa tým zabezpečiť, aby sa ciele pre EÚ dosiahli spoločne, ako celok.

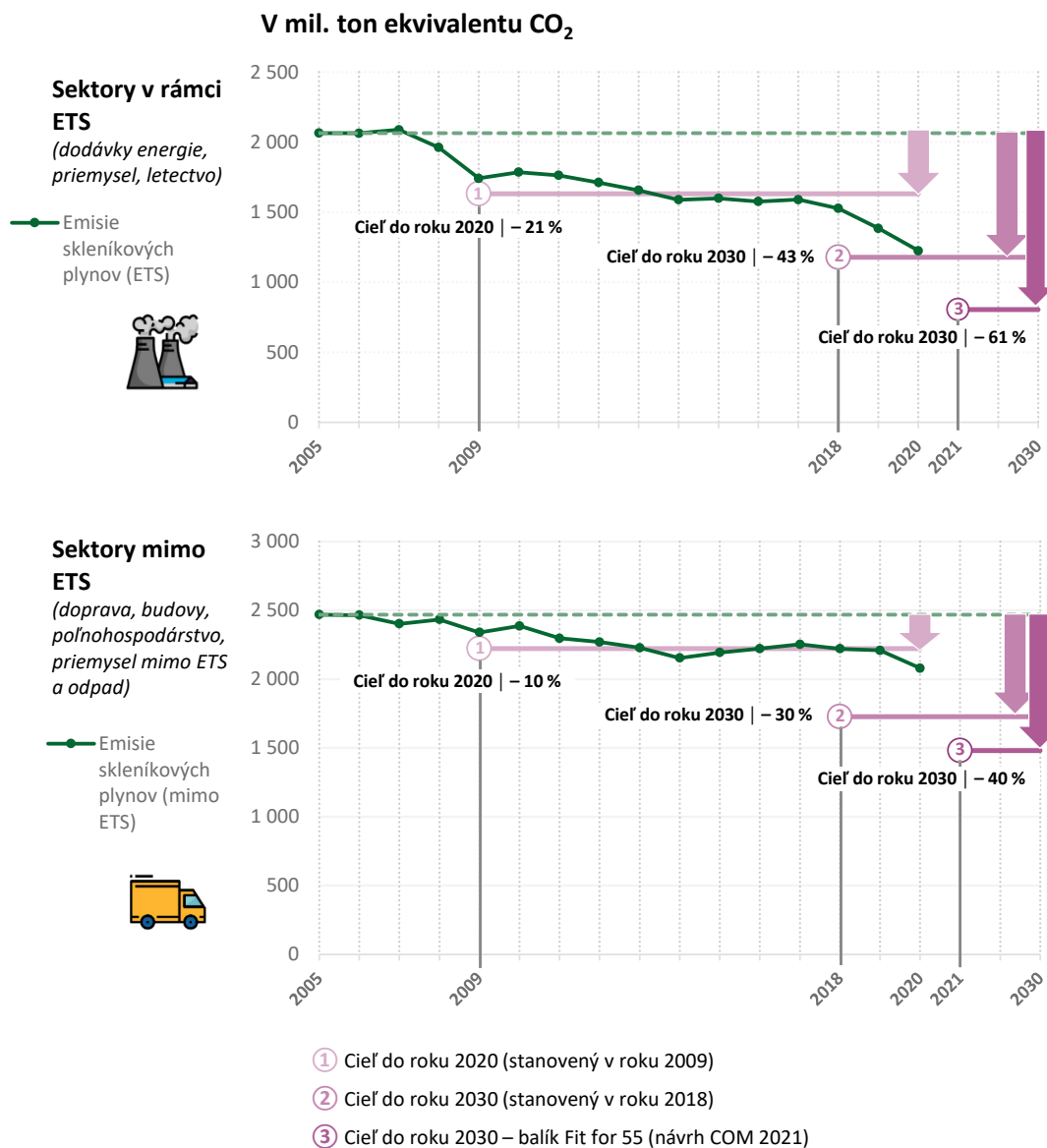
Hlavné politiky zamerané na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetiky

03 V roku 2009 EÚ zaviedla súbor politík (tzv. **klimaticko-energetický balík**) zameraných na dosiahnutie cieľov do roku 2020. Tento balík obsahoval revidovanú smernicu o obchodovaní s emisiami (**smernica o ETS**) a **rozhodnutie o spoločnom úsilí**. V rámci balíka sa celkový cieľ EÚ v oblasti emisií skleníkových plynov ďalej rozdelil na:

- o cieľ v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami (zníženie emisií o 21% do roku 2020 v porovnaní s hodnotami z roku 2005) – stanovenie maximálneho emisného stropu pre odvetvia, na ktoré sa systém ETS vzťahuje (dodávky energie a ťažký priemysel),
- o cieľ EÚ mimo ETS (zníženie emisií o 10% do roku 2020 v porovnaní s hodnotami z roku 2005) rozdelený na záväzné národné ciele v oblasti emisií, na ktoré sa v súčasnosti nevzťahuje ETS (doprava, budovy, poľnohospodárstvo, priemysel mimo ETS a odpad).

04 Prehľad pokroku pri plnení týchto dvoch čiastkových cieľov je uvedený na *ilustrácii 4*:

Ilustrácia 4 – Vývoj emisií skleníkových plynov zo sektorov EU ETS a sektorov mimo ETS

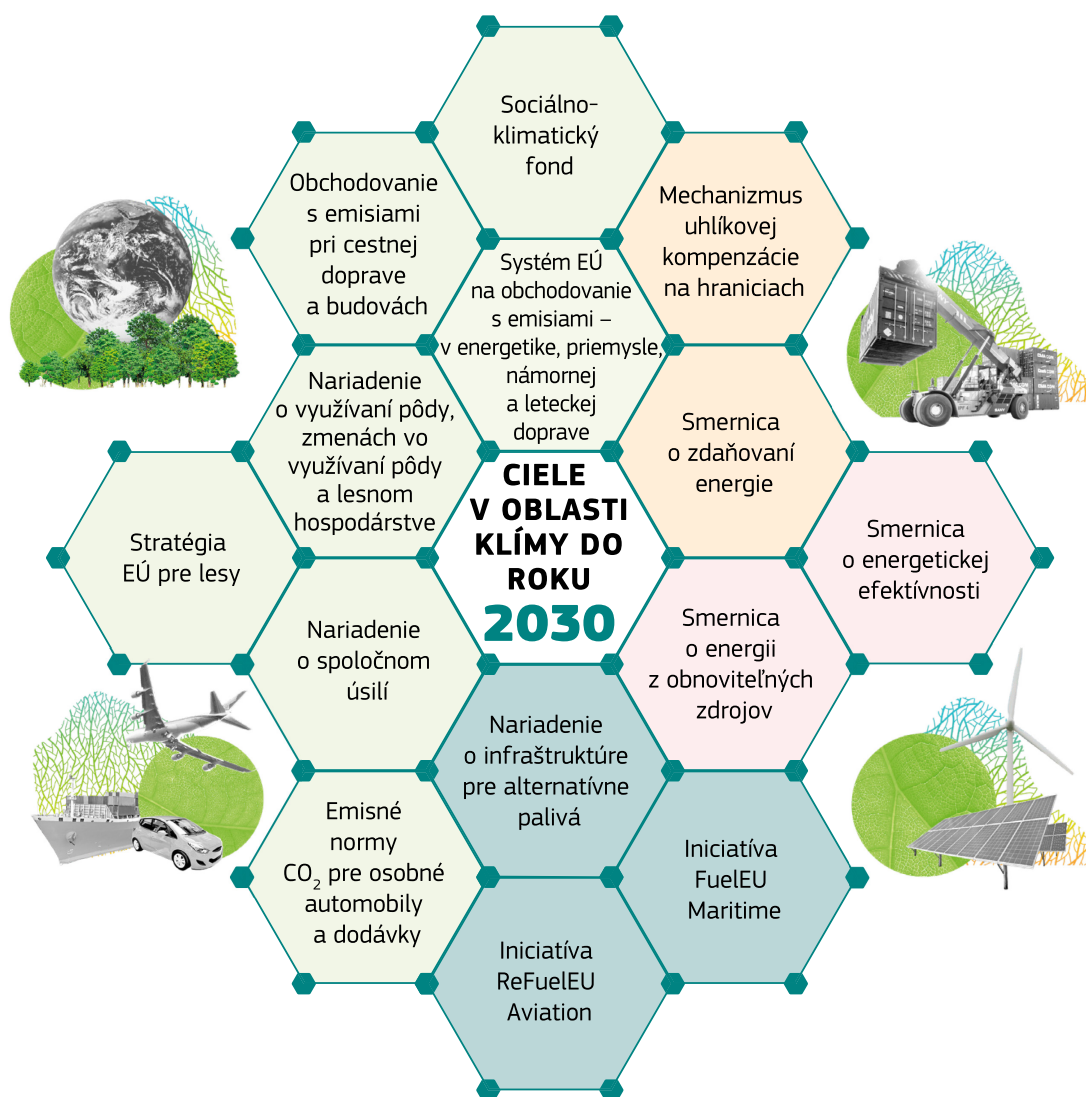

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej environmentálnej agentúry za ETS a mimo ETS.

05 V roku 2019 prijala EÚ [balík opatrení v oblasti čistej energie pre všetkých Európanov](#), ktorý pozostáva z ôsmich právnych predpisov a troch nelegislatívnych iniciatív. Ich cieľom bolo ďalej dekarbonizovať energetický systém EÚ a zaviesť opatrenia, ktoré EÚ umožnia dosiahnuť ciele stanovené do roku 2030. Jednou z hlavných novinek týkajúcich sa cieľov v oblasti klímy a energetiky bolo nové [nariadenie o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy](#). Ním sa zaviedla požiadavka, aby členské štáty vypracovali integrované 10-ročné národné energetické a klimatické plány (NEKP), v ktorých načrtnú politiky na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetiky na roky 2021 – 2030. Komisia monitoruje pokrok na základe správ členských štátov.

06 V roku 2021 prijala EÚ [európsky právny predpis v oblasti klímy](#), ktorým sa stanovuje záväzný cieľ EÚ dosiahnuť do roku 2050 nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov, ako aj strednodobý cieľ znížiť čisté emisie o 55 % do roku 2030 (v porovnaní s rokom 1990). Na podporu tejto ambície Komisia navrhla v júli 2021 sériu legislatívnych návrhov v podobe [balíka Fit for 55](#) vrátane ambicióznejších cieľov EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti. [Ilustrácia 5](#) obsahuje prehľad hlavných iniciatív Komisie na dosiahnutie navrhovaných aktualizovaných cieľov v oblasti klímy a energetiky do roku 2030. Aktuálny stav 20 legislatívnych návrhov zahrnutých v tomto balíku je k dispozícii na [webovom sídle Európskeho parlamentu](#).

Ilustrácia 5 – Návrhy Komisie na podporu plnenia cieľov do roku 2030

Zdroj: Európska komisia.

07 Komisia v máji 2022 prijala [plán REPowerEU](#) na zníženie závislosti od ruských fosílnych palív. V tomto pláne sa navrhlo ďalšie zvýšenie cieľa energetickej efektívnosti do roku 2030 z 39% na 42% a cieľového podielu energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 zo 40% na 45%. Vyjednávači Rady a Parlamentu dosiahli 30. marca 2023 predbežnú politickú dohodu o zvýšení podielu energie z obnoviteľných zdrojov na 42,5 % do roku 2030 s dodatočným orientačným navýšením o 2,5 %, ktoré by umožnilo dosiahnuť 45 %. V apríli 2023 stále prebiehali rokovania medzi Radou a Európskym parlamentom o návrhu na zvýšenie cieľa energetickej efektívnosti do roku 2030. Aktuálny stav štyroch legislatívnych návrhov zahrnutých v pláne REPowerEU je k dispozícii na [webovom sídle Európskeho parlamentu](#).

Hlavné povinnosti

08 Komisia a spoluzákonodarcovia (Európsky parlament a Rada) vytvorili právny rámec EÚ pre ciele v oblasti klímy a energetiky.

09 Členské štáty vo svojich národných energetických a klimatických plánoch (NEKP) predložených Komisii v rokoch 2019 a 2020 načrtli politiky, ktoré zamýšľajú zaviesť na obdobie 2021 – 2030, aby dosiahli ciele EÚ stanovené v roku 2018 (pozri bod **01**). Do 15. marca 2023 a potom každé dva roky budú musieť podať správu o prijatých opatreniach. Do 30. júna 2023 musia členské štáty predložiť Komisii návrh aktualizovaných NEKP, ktoré budú odrážať zvýšenie ambíciózności cieľov EÚ (pozri body **06** a **07**). V opačnom prípade musia Komisii predložiť dôvody, prečo si plán nevyžaduje aktualizáciu. Komisia posudzuje návrhy NEKP a vydáva odporúčania, ktoré musia členské štáty zohľadniť pri predkladaní konečných NEKP. Tie musia predložiť do 30. júna 2024.

10 Komisia sleduje pokrok pri dosahovaní cieľov s pomocou Európskej environmentálnej agentúry (EEA), ktorá overuje kvalitu údajov a prognóz predložených členskými štátmi. Komisia každoročne monitoruje plnenie cieľov a podáva o ňom správy, napríklad v rámci svojej správy o stave energetickej únie a v rámci svojej správy o pokroku opatrení v oblasti klímy. Členské štáty podávajú správy o svojich emisiách skleníkových plynov aj priamo Organizácii Spojených národov.

Rozpočet na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetiky

11 V roku 2021 Komisia odhadla, že dosiahnutie cieľa znížiť emisie skleníkových plynov o 55 % do roku 2030 by si vyžadovalo dodatočné investície vo výške približne 392 mld. EUR ročne¹ v porovnaní s priemerom v rokoch 2011 – 2020 len v samotnom energetickom systéme. Experti odhadli, že dosiahnutie nulovej bilancie emisií v krajinách EÚ27 do roku 2050 by si v období 2021 – 2050 vyžadovalo celkové (t. j. prebiehajúce plus dodatočné) investície vo výške približne 1 bil. EUR ročne².

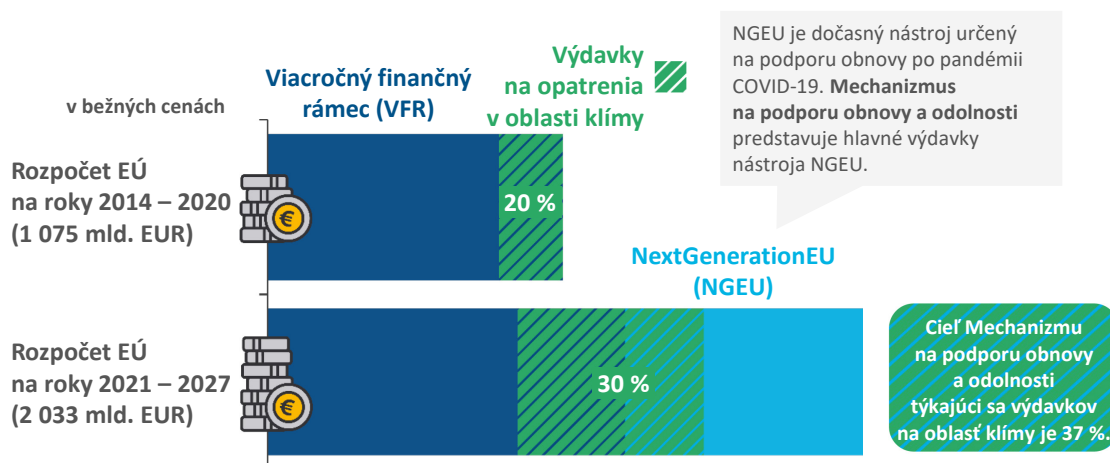
¹ Pracovný dokument útvarov Komisie, Posúdenie vplyvu, SWD(2021) 621 final.

² McKinsey & Company, *How the European Union could achieve net-zero emissions at net-zero cost* (Ako by mohla Európska únia dosiahnuť nulovú bilanciu emisií pri nulovej bilancii nákladov), 2020.

12 EÚ sa zaviazala vynaložiť aspoň 20 % svojho rozpočtu na roky 2014 – 2020 na opatrenia v oblasti klímy. V júni 2021 Komisia oznámila, že „EÚ vynaložila 20,1 % svojho rozpočtu na roky 2014 – 2020 alebo 216 mld. EUR na boj proti zmene klímy, čím splnila svoj cieľ zníženia emisií skleníkových plynov o 20 %“³. V našej [osobitnej správe 09/2022](#) o výdavkoch v oblasti klímy sme zistili, že Komisia nadhodnotila výdavky v oblasti klímy najmenej o 72 mld. EUR, čo znamená, že na opatrenia v oblasti klímy sa vynaložilo približne 13% rozpočtu EÚ na roky 2014 – 2020.

13 Na roky 2021 – 2027 si EÚ stanovila celkový cieľ vyčleniť 30% svojho rozpočtu na opatrenia v oblasti klímy, čo predstavuje na celé obdobie celkovú sumu 610 mld. EUR, teda 87 mld. EUR ročne. [Ilustrácia 6](#) poskytuje prehľad výdavkov EÚ na dosiahnutie jej cieľov v oblasti klímy a energetiky.

Ilustrácia 6 – Ciele výdavkov na opatrenia v oblasti klímy v rámci rozpočtu EÚ

Zdroj: Osobitná správa EDA 09/2022, na základe: Komisia, Moderný rozpočet pre Úniu, ktorá chráni, posilňuje a obraňuje; Viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027 COM(2018) 321, Európska rada, Závery – Mimoriadne zasadnutie Európskej rady, EUCO 10/20, 2020, s. 7, Komisia, Usmernenie pre členské štáty – Plány podpory obnovy a odolnosti, SWD(2020) 205, s. 5.

14 Tieto výdavky z rozpočtu EÚ predstavujú menej než 10% celkových odhadovaných investícií potrebných na dosiahnutie cieľov do roku 2030 (t. j. 87 mld. EUR v porovnaní s 1 bil. EUR, pozri body [11 – 13](#)): väčšia časť investícií bude musieť pochádzať z vnútroštátnych a zo súkromných zdrojov.

³ Komisia, *2020 Annual Management and Performance Report for the EU budget, zväzok I*.

Rozsah auditu a audítorský prístup

15 Cieľom našej hlavnej audítorskej otázky bolo zistiť, či EÚ v záujme dosiahnutia svojich cieľov v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 nadväzuje na predchádzajúce úspešné opatrenia.

16 Analyzovali sme, či dosiahnutie cieľov do roku 2020 vychádzalo z vlastných opatrení EÚ v oblasti klímy a či obstojí v porovnaní s ostatnými priemyselnými krajinami sveta. Potom sme skúmali, či EÚ vyvodila z predchádzajúcich opatrení ponaučenia, pričom sme posudzovali, či Komisia a členské štáty identifikovali opatrenia, ktoré sa pri dosahovaní cieľov na rok 2020 ukázali ako úspešné (alebo neúspešné), a či sa tieto skúsenosti premietli do rámca na dosiahnutie ambicióznejších cieľov do roku 2030.

17 Túto úlohu sme sa rozhodli vykonať v tomto čase vzhľadom na veľký záujem verejnosti. Naša správa obsahuje ponaučenia z úspešného dosiahnutia cieľov do roku 2020, a preto očakávame, že pomôže Komisii pri posudzovaní návrhov NEKP a členským štátom pri ich finalizácii. Očakávame sa, že naše odporúčania budú užitočné v súvislosti s cieľom EÚ dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050.

18 Preskúmali sme prácu Komisie a analyzovali sme údaje za roky 1990 – 2021, najmä od Eurostatu a Európskej environmentálnej agentúry. Takisto sme uskutočnili rozhovory s orgánmi piatich členských štátov (Nemecko, Írsko, Taliansko, Poľsko a Švédsko), z ktorých pochádza 48% emisií skleníkových plynov v EÚ. Preskúmali sme hodnotenia a štúdie Spoločného výskumného centra a Výskumnej služby Európskeho parlamentu a využili sme aj predchádzajúcu prácu EDA.

Pripomienky

EÚ dosiahla svoje ciele do roku 2020, ale nielen vďaka vlastným opatreniam v oblasti klímy

19 Komisia 18. októbra 2022 oznámila, že EÚ dosiahla svoje tri ciele v oblasti klímy a energetiky do roku 2020⁴. Na to, aby EÚ mohla z tohto úspechu vyvodiť ponaučenia, je dôležité transparentne posúdiť a vykázať, či za týmto výsledkom EÚ stáli jej vlastné opatrenia v oblasti klímy.

20 V nasledujúcich častiach sa opisuje vplyv pandémie COVID-19, vplyv neočakávaných výkyvov HDP a rozsah, v akom poskytnutá flexibilita umožnila členským štátom dosiahnuť ich ciele do roku 2020.

Komisia neposúdila, do akej miery pandémie COVID-19 prispela k dosiahnutiu cieľov EÚ do roku 2020

21 Členské štáty musia Komisii zasielať údaje o svojich emisiách vždy do marca roku n+2. Komisia zasiela konsolidované údaje EÚ sekretariátu Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy do apríla toho istého roku⁵. V našej [osobitnej správe 18/2019](#) o emisiách skleníkových plynov sme dospeli k záveru, že údaje o emisiách EÚ sa vykazujú správne.

22 Ako je znázornené na [ilustrácii 1](#), EÚ do roku 2020 znížila svoje emisie skleníkových plynov o 31,9%, čím dosiahla svoj cieľ do roku 2020 (zníženie o 20%). Emisie skleníkových plynov klesli od roku 2019 do roku 2020 o 8,4% (zníženie o 303 miliónov ton ekv. CO₂), pričom tento rok bol poznačený hospodárskym poklesom spôsobeným pandemiou COVID-19 (– 5,7% HDP EÚ). Išlo o najväčší pokles emisií skleníkových plynov za roky 1990 – 2020.

⁴ Správa o stave energetickej únie 2022.

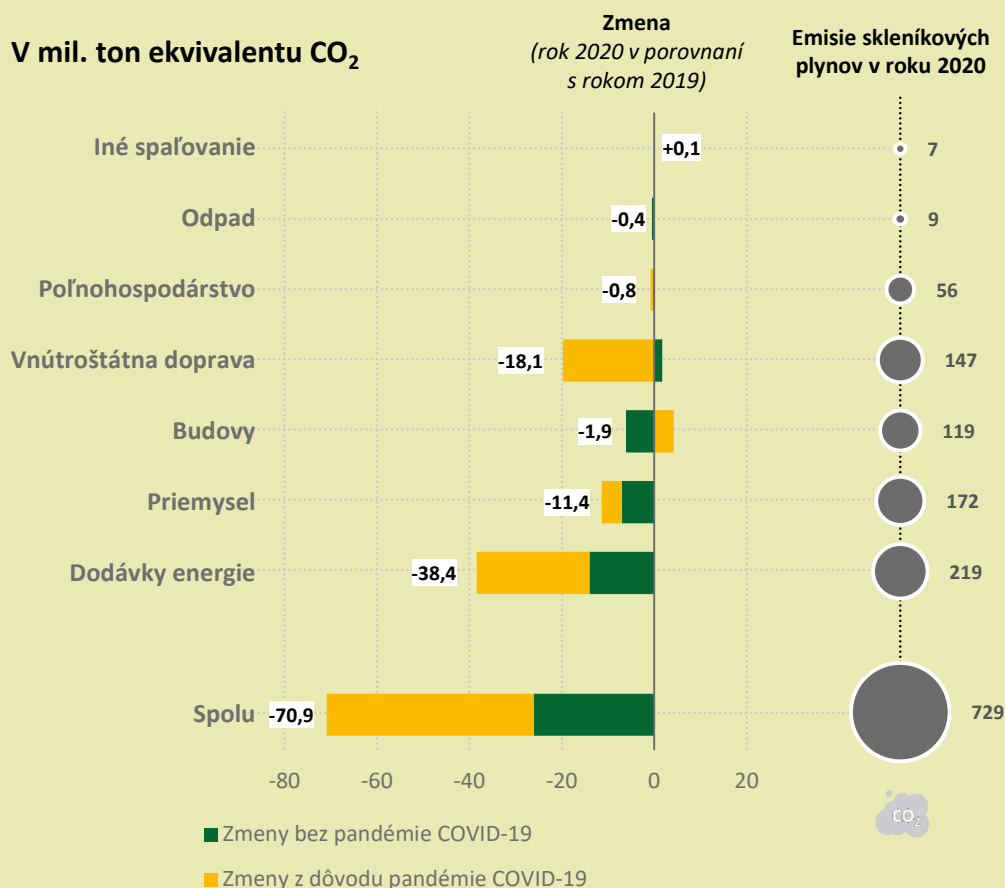
⁵ Pozri nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a Rámcový dohovor Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC).

23 Komisia vo svojich správach zvažila vplyv pandémie COVID-19 na dosiahnutie cieľov EÚ do roku 2020⁶. Neuposúdila však, ako presne pandémia COVID-19 prispela k dosiahnutiu týchto cieľov. Zaznamenali sme, že Nemecko podalo správu o presnom vplyve pandémie COVID-19 na emisie skleníkových plynov (pozri [rámček 1](#)). Pravdepodobnú hodnotu emisií skleníkových plynov v EÚ v roku 2020 v prípade, že by nedošlo k pandémie COVID-19, sme odhadli extrapoláciou z trendu v rokoch 2009 – 2019, pričom sme predpokladali pokračovanie lineárneho priemerného ročného zníženia aj v roku 2020. Podľa tohto prístupu by emisie skleníkových plynov v EÚ v roku 2020 predstavovali v porovnaní s úrovňami z roku 1990 nie o 31,9 %, ale približne o 27% menej. To je stále viac, ako sa požadovalo v celi do roku 2020. Predbežné údaje EEA o emisiách skleníkových plynov v roku 2021 naznačujú výrazný bumerangový efekt a zvýšenie emisií o 5% na 3 460 miliónov ton ekv. CO₂.

⁶ 2021 EU Climate Action progress report;
[Správa za rok 2022 o dosahovaní cieľov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov stanovených v roku 2020;](#)
[Správa o dosahovaní cieľov na rok 2020 v oblasti energetickej efektívnosti za rok 2022.](#)

Rámček 1: Vykázané údaje o vplyve pandémie COVID-19 na emisie skleníkových plynov v Nemecku

V Nemecku sa emisie skleníkových plynov znížili od roku 2019 do roku 2020 o 8,9%: z 800 na 729 miliónov ton ekv. CO₂. Nemecká rada expertov na otázky klímy vo svojej [správe o emisiách skleníkových plynov v roku 2020](#) odhadla vplyv pandémie COVID-19 podľa odvetví:

Zdroj: Európska environmentálna agentúra a *Bericht zur Vorjahresschätzung der deutschen Treibhausgasemissionen für das Jahr 2020*.

Podľa tohto odhadu možno až 63% celkového zníženia (45 zo 71 miliónov ton) pripísať jednorazovému faktoru pandémie COVID-19. Bez tohto faktora by sa emisie v porovnaní s rokom 2019 znížili len o 3,3% alebo približne o 26 miliónov ton. Metóda použitá na odhad tohto vplyvu je založená na extrapolácii trendov pozorovaných v rokoch 1995 – 2019 na rok 2020.

24 Členské štáty každoročne predkladajú Eurostatu údaje o svojej spotrebe energie⁷. Na základe týchto údajov, ktoré overuje Eurostat, Komisia monitoruje pokrok

⁷ Pozri nariadenie (ES) č. 1099/2008 o energetickej štatistike.

pri dosahovaní cieľa energetickej efektívnosti do roku 2020. Komisia využíva údaje o spotrebe energie aj na monitorovanie pokroku pri dosahovaní cieľového podielu energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2020, pričom menovateľom je celková spotreba energie. Čitateľ tohto podielu vychádza z údajov, ktoré členské štáty každoročne nahlasujú Eurostatu:

$$\text{podiel energie z obnoviteľných zdrojov} = \frac{\text{spotreba energie z obnoviteľných zdrojov}}{\text{energia spotreba}}$$

25 Ako je znázornené na *ilustrácii 2*, EÚ dosiahla svoj cieľ do roku 2020 (20%), a to zvýšením podielu energie z obnoviteľných zdrojov na 22,1% v roku 2020. Tento podiel sa v rokoch 2019 až 2020 prudko zvýšil čiastočne aj v dôsledku mimoriadneho zníženia (o 7,4%) hrubej konečnej energetickej spotreby spôsobeného pandémiou COVID-19. Bez tohto poklesu by podľa našich odhadov (na základe extrapolácie údajov z rokov 2009 – 2019) podiel energie z obnoviteľných zdrojov v roku 2020 predstavoval približne 20,5%, čo je tesne nad cieľovou hodnotou 20%. Predbežné údaje o podiele energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ v roku 2021 naznačujú, že zostal stabilný, blízko hodnoty z roku 2020, najmä z dôvodu vplyvu bumerangového efektu na menovateľ (hrubú konečnú energetickú spotrebu).

26 Ako je znázornené na *ilustrácii 3*, EÚ dosiahla svoj cieľ energetickej efektívnosti do roku 2020 z hľadiska spotreby energie (– 20%). Docielila to znížením svojej spotreby energie o 24,6% v porovnaní so scenárom, ak by sa neprijali žiadne ďalšie opatrenia, t. j. v porovnaní s úrovňou spotreby v roku 2020 podľa prognózy z roku 2007. Od roku 2019 do roku 2020 klesla spotreba energie o 8,7%, a to najmä z dôvodu hospodárskeho poklesu spôsobeného pandémiou COVID-19. Odhadujeme, že bez tohto prudkého poklesu by spotreba energie v porovnaní so základným scenárom klesla o 17,8% (a nie o 24,6%), ak predpokladáme, že priemerný ročný pokles z rokov 2009 – 2019 by pokračoval aj v roku 2020. Bez pandémie COVID-19 by teda EÚ27 svoj cieľ energetickej efektívnosti na rok 2020 pravdepodobne nedosiahla. Napriek spomaleniu hospodárskeho rastu vplyvom pandémie COVID-19 sedem členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Litva, Nemecko, Poľsko, Rakúsko a Švédsko) nedosiahlo svoje národné ciele do roku 2020. Predbežné údaje naznačujú výrazný bumerangový efekt, keďže spotreba energie v EÚ v rokoch 2020 až 2021 vzrástla o 5,6%. Spotreba energie v EÚ, ktorá bola v roku 2020 o 24,6% nižšia (v porovnaní s rastom spotreby predpokladaným v roku

2007), bola v roku 2021 nižšia už len o 20,3%, čo je tesne pod cieľovou hodnotou zníženia o 20%.

Komisia neposúdila rozsah neočakávaných výkyvov HDP pri dosahovaní cieľov EÚ do roku 2020

27 Národné ciele pre emisie skleníkových plynov, na ktoré sa vzťahuje [rozhodnutie o spoločnom úsilí](#), boli stanovené na základe východiskových úrovní emisií z roku 2005⁸. EÚ sa dohodla, že všetky ciele by mali zostať v rozpätí 20% nad alebo pod touto základnou úrovňou. Hlavným kritériom pri stanovovaní cieľov pre jednotlivé členské štáty bol relatívny HDP na obyvateľa v roku 2005.

28 Čím vyšší bol HDP členského štátu na obyvateľa v roku 2005, tým väčšie zníženie emisií skleníkových plynov sa od neho vyžadovalo do roku 2020. Napríklad Dánsko, Luxembursko a Írsko museli znížiť svoje emisie o 20% a Švédsko o 17%. Čím nižší bol HDP na obyvateľa, tým nižší bol aj cieľ zníženia emisií. Niektoré členské štáty s najnižším HDP na obyvateľa mohli dokonca svoje emisie v porovnaní s úrovňami z roku 2005 zvýšiť. Napríklad Bulharsku bolo povolené zvýšiť emisie o 20% a Rumunsku o 19%. Dôvodom je skutočnosť, že v členských štátoch s nižším HDP na obyvateľa sa do roku 2020 očakávala vyššia miera rastu, ktorá mohla viesť k vyšším emisiám. Takisto sa očakávalo, že budú mať k dispozícii menej finančných prostriedkov na investície do moderných technológií, ktorými sa zvyšuje energetická efektívnosť a využívanie obnoviteľných zdrojov energie⁹. V [prílohe I](#) je uvedený prehľad týchto cieľov a dosiahnutých výsledkov za jednotlivé členské štáty.

29 V [smernici o energii z obnoviteľných zdrojov](#) sa stanovili národné ciele¹⁰ na základe rovnakého hlavného princípu založeného na relatívnom HDP na obyvateľa¹¹. Prehľad týchto cieľov a dosiahnutých výsledkov za jednotlivé členské štáty je uvedený v [prílohe II](#).

⁸ Článok 3 rozhodnutia č. 406/2009/ES.

⁹ Závery zo zasadnutia Európskej rady z marca 2007, bod 33.

¹⁰ Článok 3 smernice 2009/28/ES.

¹¹ Posúdenie vplyvu SEK(2008) 85, ods. 12).

30 Pokiaľ ide o energetickú efektívnosť, v [smernici o energetickej efektívnosti](#) sa vyžaduje, aby si členské štáty stanovili vlastné orientačné ciele ako svoj národný príspevok k spoločnému cieľu EÚ do roku 2020. Členské štáty pritom museli zohľadniť faktory, ako je nákladová účinnosť a prognózy HDP. Museli zároveň zabezpečiť, aby ich spoločné ambície boli dostatočné na dosiahnutie cieľa EÚ do roku 2020¹². Prehľad týchto cieľov a dosiahnutých výsledkov za jednotlivé členské štáty je uvedený v [prílohe III](#).

31 Pri stanovovaní národných cieľov do roku 2020 tak zohral významnú úlohu predpokladaný rast HDP. HDP viacerých členských štátov však nerástol podľa očakávaní, najmä v dôsledku finančnej krízy v roku 2009, ktorá spôsobila pokles HDP EÚ o 4,5 %¹³. To viedlo k celkovému zníženiu spotreby energie a prispelo k tomu, že deväť členských štátov dosiahlo svoje ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2020 už v roku 2014, teda päť rokov po stanovení týchto cieľov (pozri [rámček 2](#)). Celkové plnenie cieľov EÚ ovplyvnila aj pandémia COVID-19, ktorá spôsobila pokles HDP EÚ v roku 2020 o 5,7%. Napríklad cieľ energetickej efektívnosti do roku 2020, ktorého splnenie sa vo viacerých správach Komisie a Európskej environmentálnej agentúry¹⁴ považovalo za nepravdepodobné, sa stal dosiahnuteľným práve vďaka vplyvu pandémie COVID-19.

Rámček 2

Príklady členských štátov, ktoré dosiahli svoje ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2020 skôr

Deväť členských štátov (Bulharsko, Česko, Estónsko, Chorvátsko, Taliansko, Litva, Rumunsko, Fínsko a Švédsko) dosiahlo svoje ciele do roku 2020 stanovené v roku 2009 už v roku 2014.

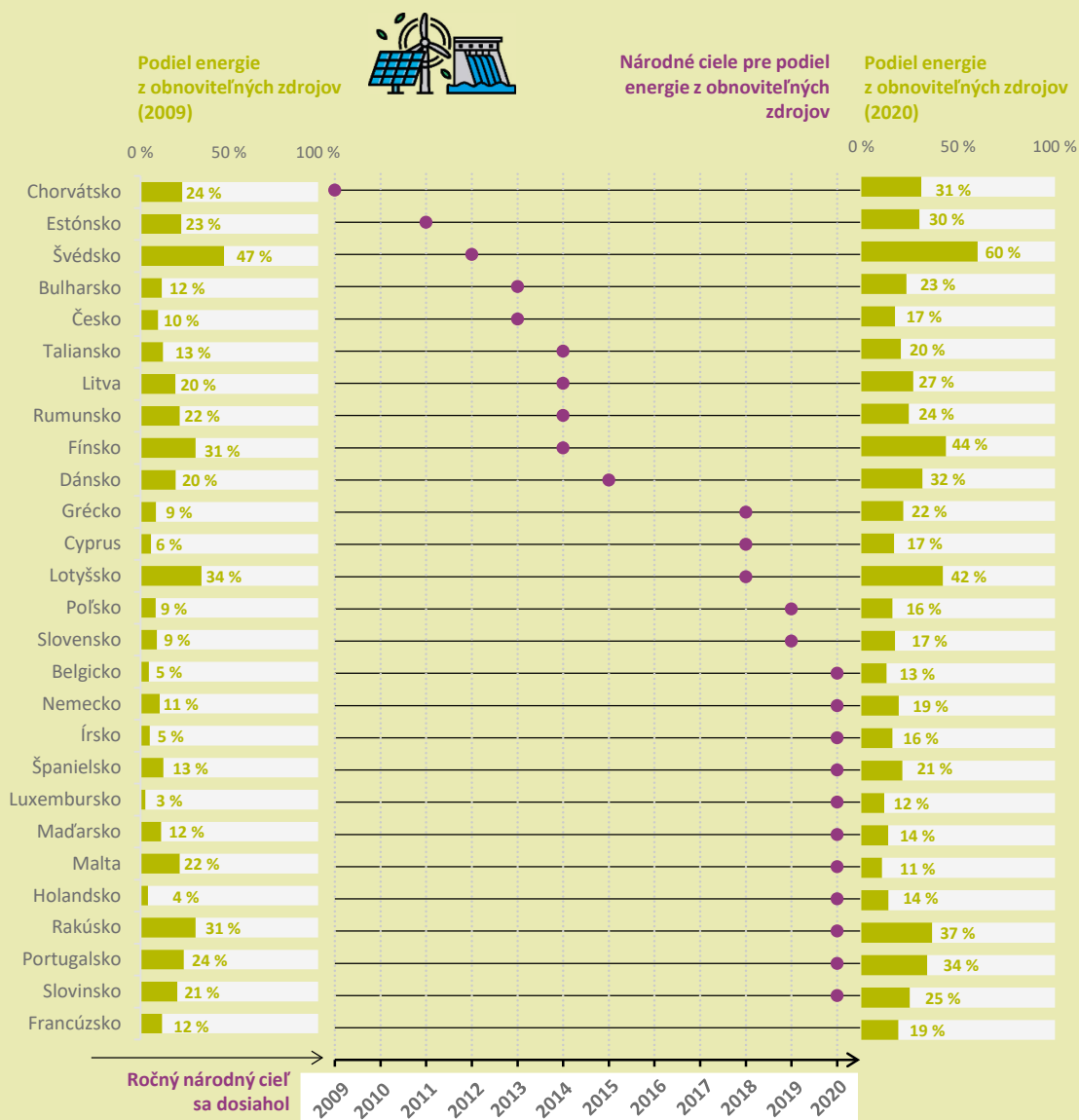
¹² Článok 3 [smernice 2012/27/EÚ](#).

¹³ Eurostat.

¹⁴ [Správa o stave energetickej únie za rok 2020, COM\(2020\) 950](#).

Trends and projections in Europe 2020, správa EEA č. 13/2020.

Pokrok členských štátov dosiahnutý pri plnení národných cieľov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu.

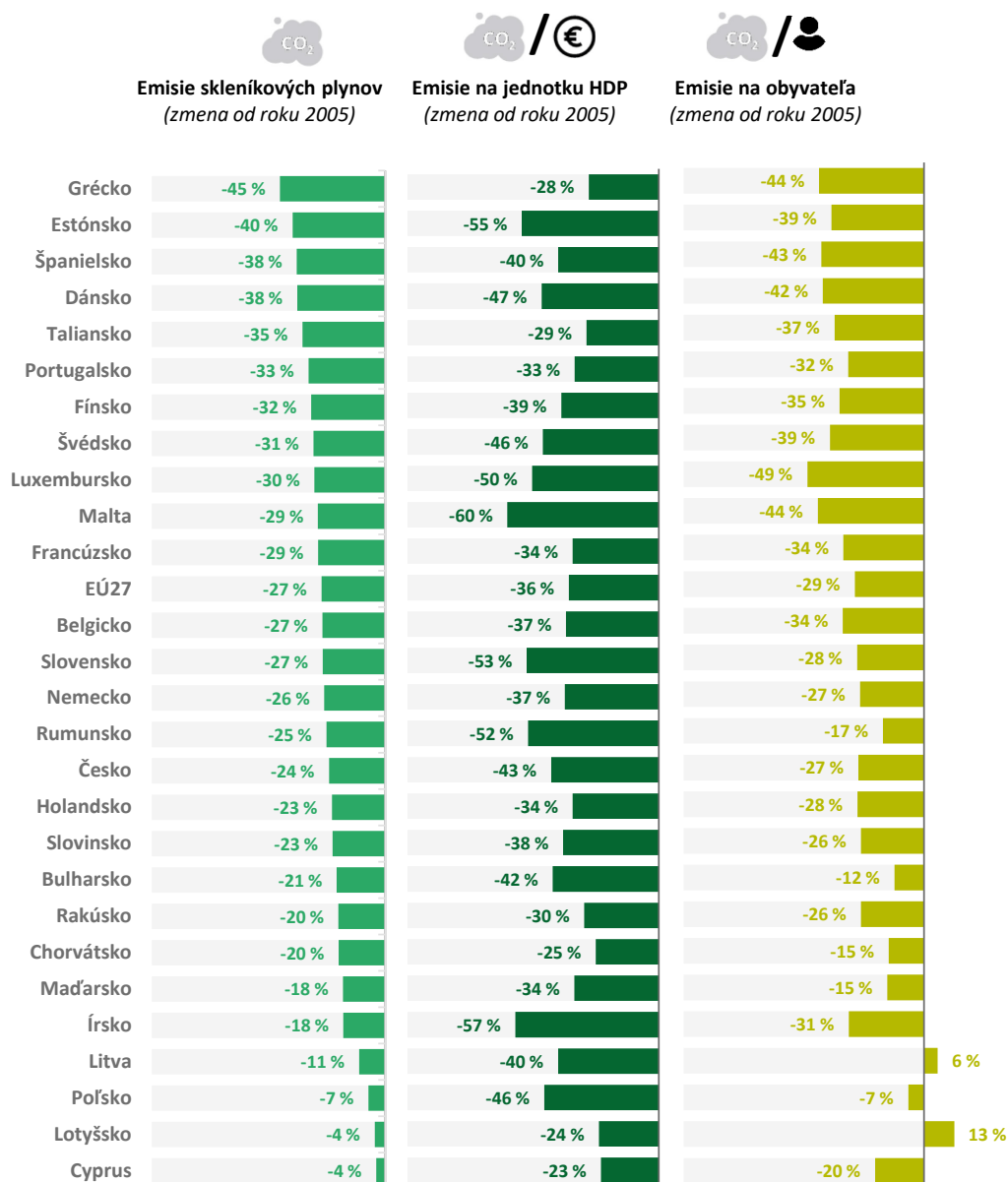
Chorvátsko splnilo svoj cieľ do roku 2020 na úrovni 20% podielu energie z obnoviteľných zdrojov už v roku 2009, ešte pred svojím vstupom do EÚ v roku 2013.

32 Okrem nahlasovania emisií skleníkových plynov a energetickej efektívnosti Komisia podáva správy aj o ukazovateľoch intenzity emisií skleníkových plynov, ako sú emisie na HDP alebo na obyvateľa.

33 Tieto ukazovatele intenzity by mohli byť užitočné pri posudzovaní faktorov ovplyvňujúcich pokrok pri dosahovaní cieľov v oblasti klímy a energetiky, najmä ak HDP nerastie podľa prognóz. Tak to bolo aj v období 2005 – 2020 pre finančnú krízu a pandémiu COVID-19.

34 Použitie ukazovateľov intenzity by umožnilo oddeliť výkonnosť členských štátov pri dosahovaní cieľov prostredníctvom ich politik a technologického pokroku od vplyvu iných faktorov, ako je hospodársky cyklus alebo zmeny v počte obyvateľov. Na *ilustrácii 7* je znázornený vývoj celkových emisií skleníkových plynov, emisií na jednotku HDP a emisií na obyvateľa za jednotlivé členské štáty. Ukazuje sa, že niektoré členské štáty, ktoré v rokoch 2005 – 2020 dosiahli z hľadiska znižovania emisií skleníkových plynov najlepšie výsledky (prvý stĺpec na *ilustrácii 7*), napríklad Grécko a Taliansko, by pri zohľadnení emisií na HDP (druhý stĺpec v *ilustrácii 7*) dosiahli horšie výsledky ako väčšina členských štátov. Ak by sa zohľadnili emisie na obyvateľa (tretí stĺpec na *ilustrácii 7*), členské štáty ako Rumunsko alebo Bulharsko by dosiahli horšie výsledky. Na druhej strane, členské štáty ako Írsko alebo Malta by pri použití ukazovateľov intenzity dosiahli lepšie výsledky.

Ilustrácia 7 – Vývoj celkových emisií skleníkových plynov, emisií na jednotku HDP a emisií na obyvateľa v rokoch 2005 – 2020

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej environmentálnej agentúry.

35 Zistili sme však, že pri posudzovaní výkonnosti členských štátov Komisia nevyužila existujúce správy o ukazovateľoch intenzity na analýzu hnacích síl pokroku a nevydala na ich základe odporúčania, ako zlepšiť opatrenia v oblasti klímy a energetiky.

Nedostatočná transparentnosť v súvislosti s tým, ako flexibility umožnili členským štátom dosiahnuť ciele nákladovo efektívnym spôsobom

36 Niektoré národné ciele boli záväzné, iné nie:

- o čiastkový cieľ v oblasti skleníkových plynov, na ktorý sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí (pozri bod **03**), bol rozdelený na záväzné národné ciele. Ďalší čiastkový cieľ v oblasti skleníkových plynov (pre sektory v rámci ETS) nebol rozdelený na národné ciele, keďže ETS poskytuje hospodárskym subjektom trh v celej EÚ,
- o cieľový podiel energie z obnoviteľných zdrojov sa premietol do záväzných národných cieľov,
- o cieľ v oblasti energetickej efektívnosti sa premietol do orientačných (t. j. nezáväzných) národných cieľov.

37 Ak sa záväzné ciele nedosiahnu, Komisia môže začať nápravné opatrenia, po ktorých nasledujú postupy v prípade nesplnenia povinnosti, ak je to potrebné. Takéto postupy môžu viesť k tomu, že Európsky súdny dvor uloží členskému štátu sankcie za nesplnenie jeho cieľov. Záväzné národné ciele zvyčajne takisto vedú k zvýšeniu angažovanosti členských štátov, poskytujú istotu investorom a podporujú neustály vývoj technológií¹⁵. Orientačné ciele sa, naopak, nedajú presadiť. Môžu však podporiť pokrok, slúžiť ako referenčná hodnota na porovnávanie medzi členskými štátmi a uľahčiť dohodu o ambicióznejších cieľoch. Skúsenosti s cieľmi do roku 2020 ukazujú, že najťažšie bolo dosiahnuť cieľ v oblasti energetickej efektívnosti, ktorý nebol rozdelený na záväzné národné ciele (pozri bod **26**).

38 Podľa legislatívneho rámca na dosiahnutie cieľov do roku 2030 (pozri bod **05**) existujú záväzné národné ciele len pre emisie skleníkových plynov, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o spoločnom úsilí. Národné ciele v oblasti energetickej efektívnosti a podielu energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 sú pre členské štáty len orientačné. V návrhu balíka Fit for 55 sa tento prístup potvrdzuje.

39 V právnych predpisoch sa zároveň stanovuje, že členské štáty môžu pri dosahovaní svojich národných cieľov využiť určitú mieru flexibility, ak sú tieto ciele záväzné. Cieľom bolo, aby sa „zvýšila všeobecná nákladová efektívnosť celkového záväzku

¹⁵ Odôvodnenie 13 [smernice 2009/28/ES](#).

Spoločenstva“¹⁶ a vytvorili príležitosti „na znižovanie nákladov na dosahovanie cieľov“¹⁷. V nasledujúcich odsekoch vysvetľujeme, ako používanie záväzných cieľov a súvisiacej flexibility ovplyvnilo ich dosiahnutie.

Využívanie flexibility pri cieľoch v oblasti emisií skleníkových plynov

40 Pri dosahovaní čiastkového cieľa do roku 2020 týkajúceho sa emisií skleníkových plynov, na ktoré sa vzťahuje [rozhodnutie o spoločnom úsilí](#), mali členské štáty k dispozícii tieto možnosti flexibility¹⁸:

- preniesť prekročenie cieľovej hodnoty v danom roku do nasledujúcich rokov, a to až do roku 2020,
- vopred využiť do 5 % emisií pridelených na nasledujúci rok,
- nakupovať emisné kvóty od iných členských štátov,
- využívať medzinárodné kredity za investície do projektov, ktoré viedli k zníženiu emisií v rozvojových alebo iných priemyselných krajinách.

41 Tri členské štáty (Nemecko, Írsko a Malta) samy o sebe nedosiahli svoj cieľ v oblasti emisií skleníkových plynov do roku 2020. V období 2013 – 2020 celkovo nakúpili 17 miliónov ton ekv. CO₂ pridelených emisií skleníkových plynov od iných členských štátov, ktoré svoje ciele prekročili (pozri tretiu odrážku bodu **40**). Írsko použilo aj medzinárodné kredity v celkovej výške 8,2 milióna ton ekvivalentu CO₂ (pozri štvrtú zarážku v bode **40**). To spolu predstavuje 8,4 % emisií, ktoré sa týmto trom členským štátom podarilo znížiť na základe ich vlastných opatrení (299 miliónov ton ekv. CO₂). Švédsko ako jeden z piatich členských štátov, s ktorými sme uskutočnili rozhovory, vysvetlilo, že svoje nevyužitú kvóty ostatným členským štátom nepredávalo, aby zlepšilo environmentálnu integritu systému EÚ.

42 Členské štáty určujú cenu prevedených emisných kvót na základe dvojstrannej dohody, ktorá je dôverná. Pre porovnanie, pri použití [priemernej ceny v rámci ETS 39,90 EUR za tonu Co2e2e v roku 2021](#) by hodnota takýchto nákupov bola 790 mil. EUR.

¹⁶ Odôvodnenie 10 [rozhodnutia č. 406/2009/ES](#).

¹⁷ Odôvodnenie 36 [smernice 2009/28/ES](#).

¹⁸ [Rozhodnutie č. 406/2009/ES](#), články 3 a 5.

43 V [rozhodnutí o spoločnom úsilí](#) sa od Komisie vyžaduje, aby prijala opatrenia na zvýšenie transparentnosti takýchto prevodov. Komisia dostáva od členských štátov informácie o množstve prevedených emisií a cene jednotlivých transakcií medzi členskými štátmi. V súlade s [vykonávacím nariadením Komisie \(EÚ\) č. 749/2014](#) Komisia zverejňuje informácie o prevedených množstvách, ale nie o ich cene. Vzhľadom na nedostatočnú transparentnosť ceny, ktorú platia členské štáty, je pre občanov a zainteresované strany ťažké určiť, či táto flexibilita vedie k zamýšľanému cieľu, teda k zlepšeniu celkovej nákladovej účinnosti pri dosahovaní cieľov (pozri bod [39](#)). Podľa nariadenia 2018/1999 bude Komisia musieť uverejniť cenový rozsah prevodov od roku 2023¹⁹, ale nie jednotlivých prevodov.

Využitie flexibility pri cieľovom podiele energie z obnoviteľných zdrojov

44 Pri dosahovaní cieľového podielu energie z obnoviteľných zdrojov mali členské štáty k dispozícii tieto možnosti flexibility²⁰:

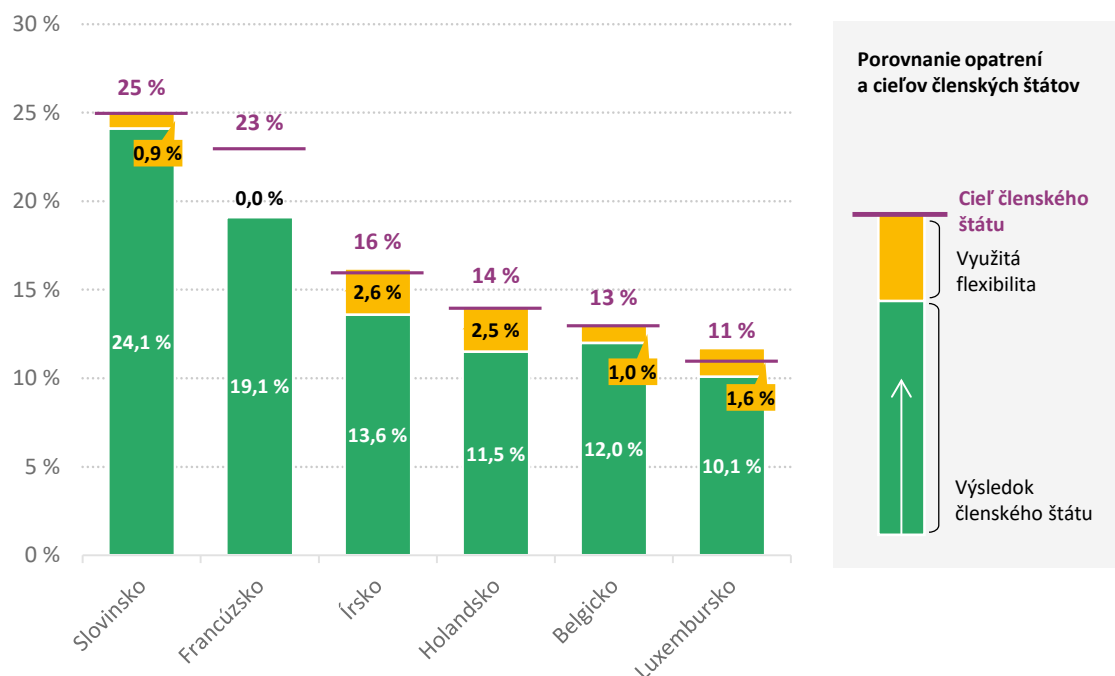
- nákupy podielov energie z obnoviteľných zdrojov medzi členskými štátmi,
- spoločné projekty členských štátov,
- spoločné projekty členských štátov a tretích krajín,
- spoločné systémy podpory na stimulovanie výroby energie z obnoviteľných zdrojov na území jedného alebo viacerých členských štátov.

45 Šesť členských štátov (Belgicko, Írsko, Francúzsko, Luxembursko, Holandsko a Slovinsko) nedosiahlo svoj cieľ v oblasti podielu energie z obnoviteľných zdrojov len na základe vlastných opatrení v oblasti klímy. Museli nakúpiť podiely od iných členských štátov, ktoré svoj cieľ prekročili (pozri prvú odrážku bodu [44](#)). Francúzsko do apríla 2023 nenakúpilo podiely, ktoré mu chýbali na dosiahnutie cieľa. Na [ilustrácii 8](#) je znázornené, ako blízko bolo týchto šesť členských štátov k dosiahnutiu svojho národného cieľa pred využitím tejto možnosti flexibility.

¹⁹ Nariadenie 2018/1999, článok 26 ods. 3 a príloha V písm. f).

²⁰ Rozhodnutie č. 2009/28/ES, články 6, 7, 9 a 11.

Ilustrácia 8 – Pokrok pri dosahovaní národného cieľového podielu energie z obnoviteľných zdrojov v šiestich členských štátoch pred nákupom podielov

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej komisie.

46 Týchto šesť členských štátov nakúpilo celkovo 22 137 miliónov GWh energie z obnoviteľných zdrojov od iných členských štátov. Komisia nezverejňuje ceny jednotlivých transakcií medzi členskými štátmi. V smernici o energii z obnoviteľných zdrojov sa od Komisie vyžadovalo, aby ich zverejnila v súhrnnej forme²¹. Po revízii smernice o energii z obnoviteľných zdrojov revidovanej z roku 2018²² táto požiadavka na Komisiu už neexistuje. Vzhľadom na nedostatočnú transparentnosť spôsobu, akým členské štáty dosahujú svoje záväzné národné ciele prostredníctvom využívania flexibility, je pre občanov a zainteresované strany ťažké určiť, či táto flexibilita vedie k zamýšľanému cieľu, teda k zlepšeniu celkovej nákladovej účinnosti pri dosahovaní cieľov (pozri bod 39).

²¹ Článok 6 ods. 2 a článok 24 ods. 2 smernice 2009/28/ES.

²² Smernica (EÚ) 2018/2001.

EÚ sa v medzinárodnom porovnaní pri znižovaní emisií skleníkových plynov darí dobre, ale nezohľadňuje všetky emisie

47 EÚ sa zaviazala byť svetovým lídrom v transformácii na klimaticky neutrálne hospodárstvo²³. Z toho vyplýva, že by mala mať v porovnaní s ostatnými priemyselnými krajinami dobrú pozíciu, pokiaľ ide o znižovanie emisií skleníkových plynov, a do svojich správ by mala zahŕňať všetky emisie skleníkových plynov vrátane emisií z dovážaného tovaru a emisií z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy.

48 Pokrok EÚ pri dosahovaní jej cieľa v oblasti emisií skleníkových plynov sme porovnali s pokrokom v iných krajinách sveta. Tento cieľ je jediným z troch hlavných cieľov EÚ, pre ktorý existujú porovnateľné údaje s inými krajinami.

EÚ sa v medzinárodnom porovnaní pri znižovaní emisií skleníkových plynov darí dobre

49 V záujme dosiahnutia klimatickej neutrality sa EÚ snaží oddeliť emisie skleníkových plynov od hospodárskeho rastu²⁴, t. j. znižovať emisie pri zachovaní hospodárskeho rastu. V tejto časti uvádzame výsledky EÚ v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov v celosvetovom kontexte v porovnaní s inými priemyselnými krajinami.

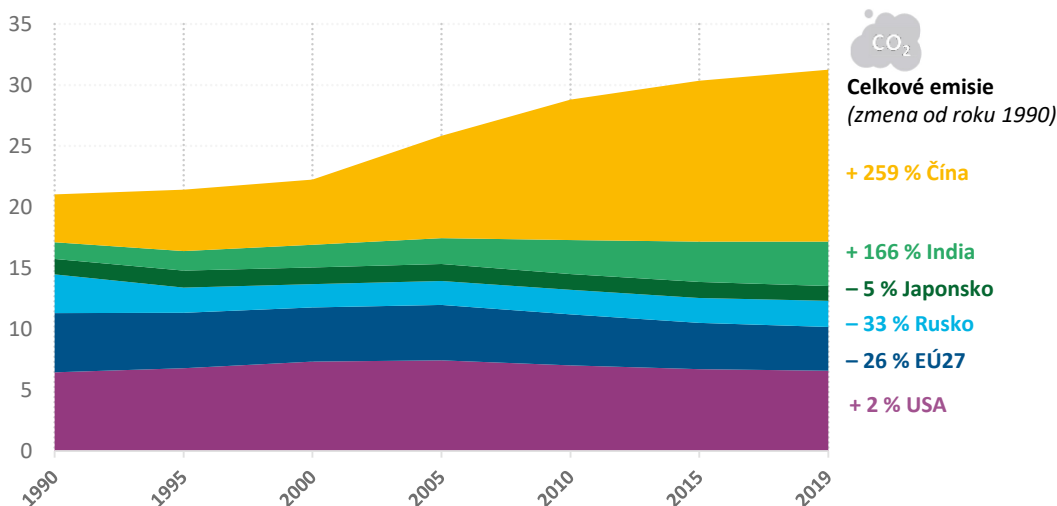
50 Na *ilustrácii 9* je znázornený vývoj emisií skleníkových plynov v najväčších priemyselných ekonomikách sveta, ktoré spolu predstavujú viac než 60% celosvetových emisií. Zatiaľ čo celosvetové emisie sa od roku 1990 do roku 2019 zvýšili o 57%, emisie EÚ-27 sa znížili o 26%. V dôsledku toho sa podiel EÚ na celosvetových emisiách v rovnakom období znížil z 15,3% na 7,9%.

²³ COM(2018) 773, Čistá planéta pre všetkých: Európska dlhodobá strategická vízia pre prosperujúce, moderné, konkurencieschopné a klimaticky neutrálne hospodárstvo, s. 3. Nariadenie (EÚ) 2021/1119, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality (európsky právny predpis v oblasti klímy), odôvodnenia 16 a 17.

²⁴ Európska zelená dohoda, s. 1, COM(2019) 640.

Ilustrácia 9 – Vývoj emisií skleníkových plynov vo svete v rokoch 1990 – 2019

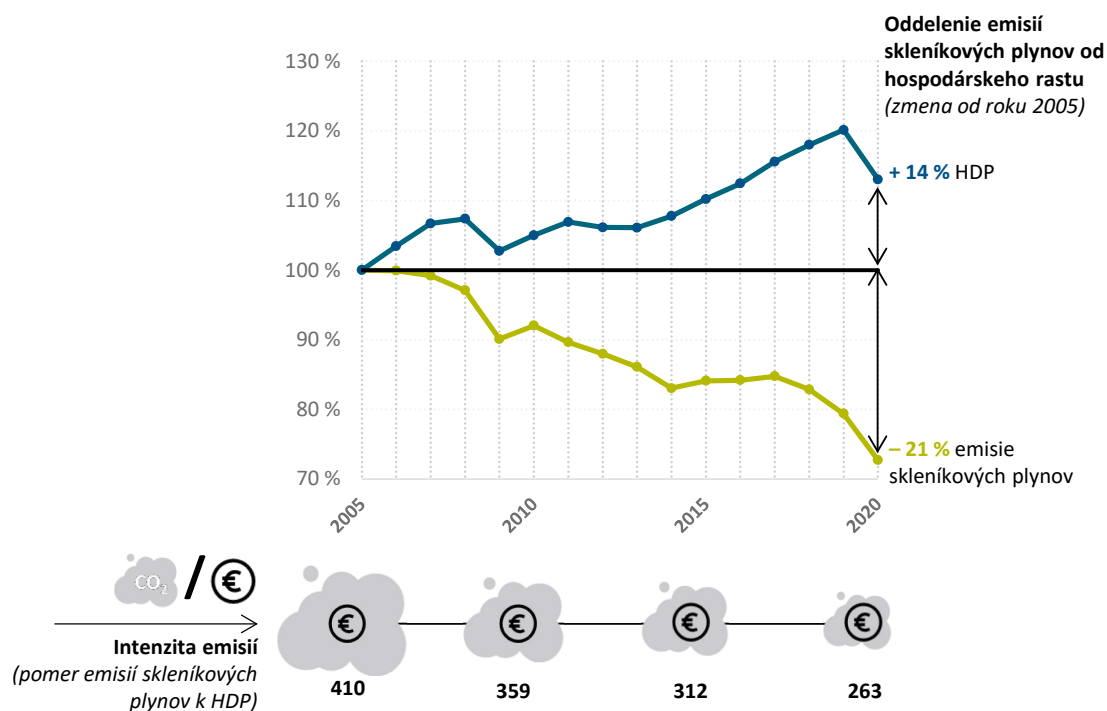
V mld. ton ekvivalentu CO₂

Zdroj: Údaje o USA, EÚ, Japonsku a Rusku: EDA na základe údajov UNFCCC; údaje o Indii a Číne: PBL Netherlands Environmental Assessment Agency, správa za rok 2021.

51 Je to spôsobené aj tým, že EÚ sa podarilo oddeliť emisie od hospodárskeho rastu, ako ukazuje *ilustrácia 10*.

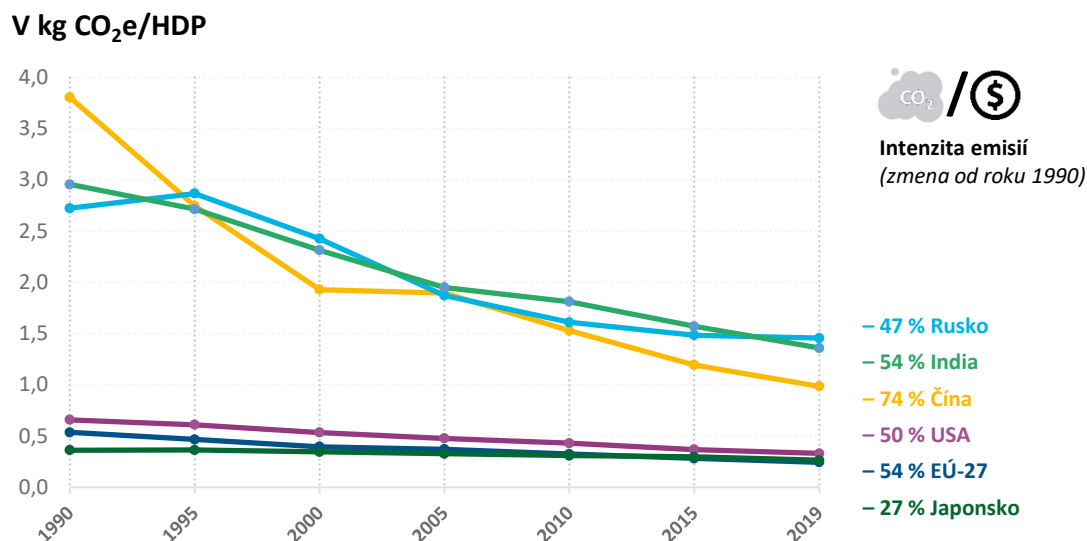
Ilustrácia 10 – Oddelenie emisií skleníkových plynov od hospodárskeho rastu

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej environmentálnej agentúry.

52 EÚ sa v porovnaní s ostatnými veľkými ekonomikami darí dobre aj z hľadiska intenzity emisií v pomere k HDP (t. j. emisie skleníkových plynov/HDP), najmä v porovnaní s USA a Japonskom, ktoré v roku 1990 začínali na podobných úrovniach intenzity emisií (pozri *ilustráciu 11*).

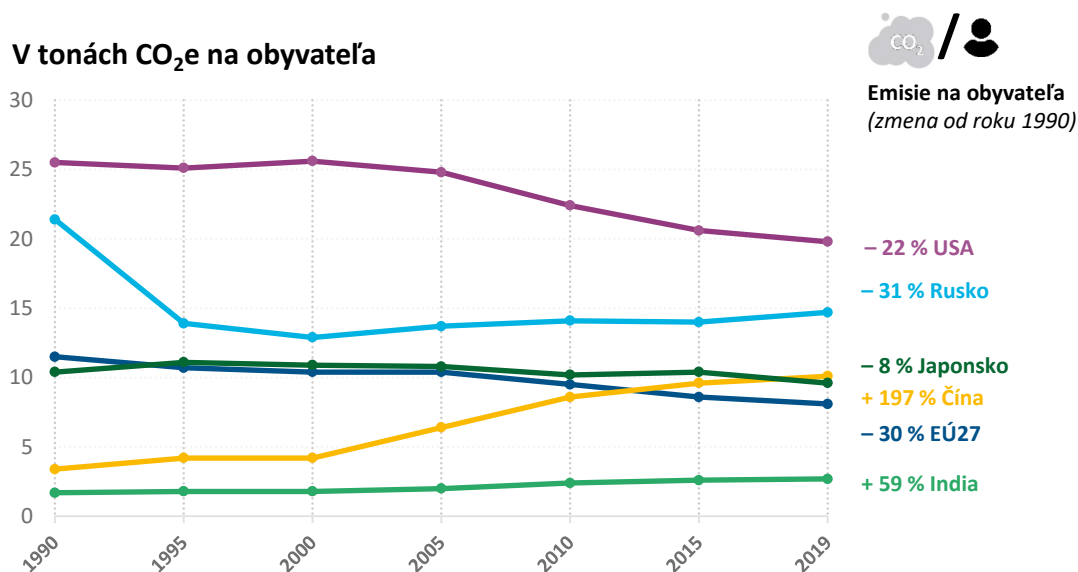
Ilustrácia 11 – Vývoj intenzity emisií v pomere k HDP vo svete

Zdroj: EDA na základe údajov UNFCCC.

53 EÚ dosahuje dobré výsledky aj z hľadiska intenzity emisií na obyvateľa (t. j. emisií skleníkových plynov na obyvateľa) – pozri *ilustráciu 12* – najmä v porovnaní s Japonskom, ktoré v roku 1990 začínalo na podobnej úrovni intenzity emisií.

Ilustrácia 12 – Vývoj intenzity emisií na obyvateľa vo svete

Zdroj: EDA na základe údajov UNFCCC.

Do emisií skleníkových plynov sa nezapočítavajú čisté emisie z dovážaného tovaru

54 EÚ v rokoch 1990 až 2019 dekarbonizovala svoje hospodárstvo rýchlejšie ako iné veľké ekonomiky. Celosvetové podávanie správ je však v súčasnosti založené na prístupe orientovanom na výrobu, podľa ktorého sa emisie započítavajú tam, kde sa výrobky vyrábajú a kde emisie vznikajú²⁵. V tomto prístupe nezohľadňuje tzv. únik emisií, teda situácie, keď podniky presúvajú výrobu do iných krajín, napríklad s miernejšími emisnými obmedzeniami²⁶.

55 Ak by EÚ uplatňovala prístup orientovaný na spotrebu, pri ktorom emisie zahŕňajú aj tzv. únik emisií a počítajú sa na základe miesta spotreby výrobkov, a nie miesta ich výroby, emisie EÚ sú podľa odhadu približne o 8 % vyššie ako úrovne, ktoré sa v súčasnosti uvádzajú²⁷, čo predstavuje ďalších 300 miliónov ton CO₂. Je to preto, že EÚ je čistým dovozcom tovarov zo zvyšku sveta.

²⁵ Na základe Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC).

²⁶ Európska komisia – Carbon Leakage.

²⁷ Odhad Spoločného výskumného centra Komisie a Eurostatu na strane 342 publikácie *Sustainable development in the European Union*, máj 2022.

56 Zatiaľ neexistuje metodika, ktorá by umožňovala merať a nahlasovať tzv. únik emisií na medzinárodnej úrovni. Jeden z piatich orgánov členských štátov, s ktorými sme uskutočnili rozhovory, vo Švédsku, vnútroštátny orgán predložil vnútroštátny právny predpis, ktorým by sa do národných emisií skleníkových plynov zahrnuli aj tie, ktoré vznikajú v krajinách mimo EÚ pri výrobe tovaru dovážaného do Švédska (pozri [rámček 3](#)).

Rámček 3

Švédsko navrhlo zákon, podľa ktorého sa má v správach o národnom ciele v oblasti emisií skleníkových plynov zohľadňovať únik emisií

V apríli 2022 švédska vláda [navrhla](#), aby sa do švédskeho národného cieľa v oblasti emisií skleníkových plynov zahrnuli aj emisie, ktoré vznikajú v zahraničí pri výrobe dovážaného tovaru. Podľa švédskej agentúry pre ochranu životného prostredia približne 60% celkových emisií skleníkových plynov Švédska vzniká v zahraničí.

Ak parlament návrh prijme, Švédsko sa stane prvou krajinou na svete, ktorá prevezme zodpovednosť za uhlíkovú stopu dovážaného tovaru.

57 V roku 2021 Komisia v rámci svojho balíka Fit for 55 navrhla zaviesť [mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach](#)²⁸ pre viaceré odvetvia (napr. železo, oceľ a cement). Na základe tohto mechanizmu sa na obsah uhlíka v dovážanom tovare uplatní rovnaká cena ako v prípade tovaru vyrobeného v EÚ, pričom dovozcovia tovaru vyrobeného mimo EÚ budú musieť v rámci mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach nakupovať certifikáty. Prostredníctvom tohto mechanizmu začne EÚ zhromažďovať údaje o tzv. úniku emisií, ktoré by mohli prispieť k meraniu emisií v rámci prístupu orientovaného na spotrebu.

Do emisií skleníkových plynov sa nezapočítavajú emisie z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy

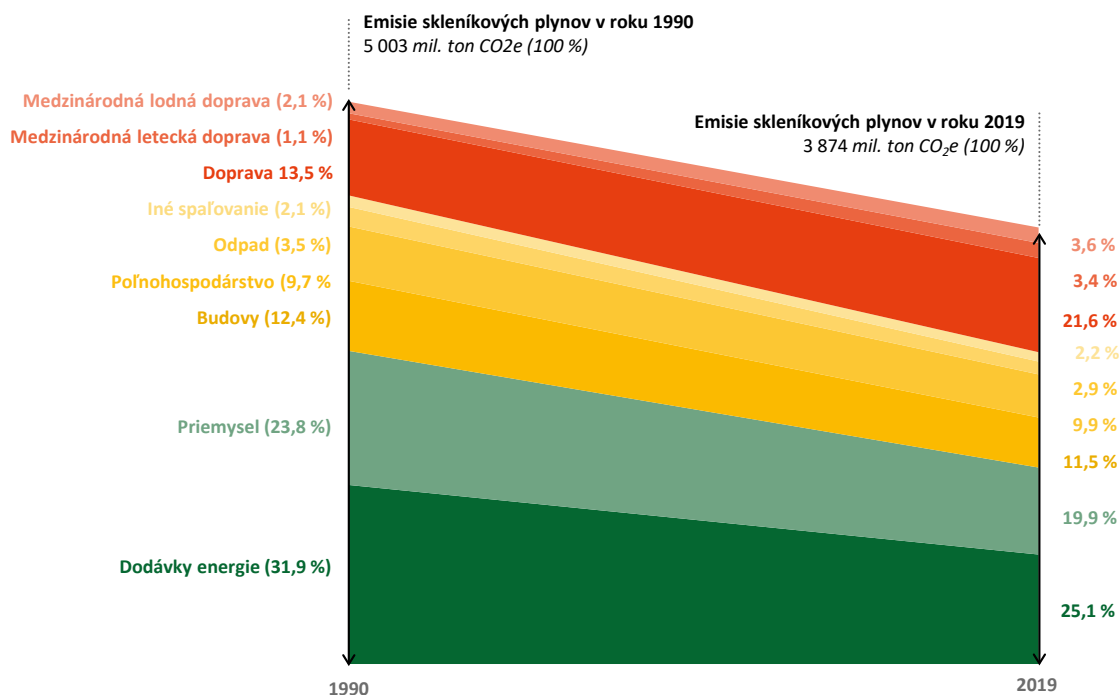
58 Do celosvetového vykazovania v súčasnosti nie sú zahrnuté ani emisie z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy, kým sa nedohodne celosvetové riešenie pod záštitou Medzinárodnej organizácie civilného letectva²⁹. V roku 2019 vyprodukovali tieto odvetvia v EÚ 3,4%, resp. 3,6% celkových emisií skleníkových plynov. Práve v týchto

²⁸ Návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach COM(2021) 564.

²⁹ Európska komisia – *Reducing emissions from aviation*.

dvoch odvetviach vzrástli emisie skleníkových plynov v priebehu rokov 1990 – 2019 najviac (pozri *ilustráciu 13*). Napríklad emisie skleníkových plynov z medzinárodnej leteckej dopravy vzrástli o 146%, zatiaľ čo celkové emisie skleníkových plynov v EÚ klesli o 26% (pozri *ilustráciu 15*).

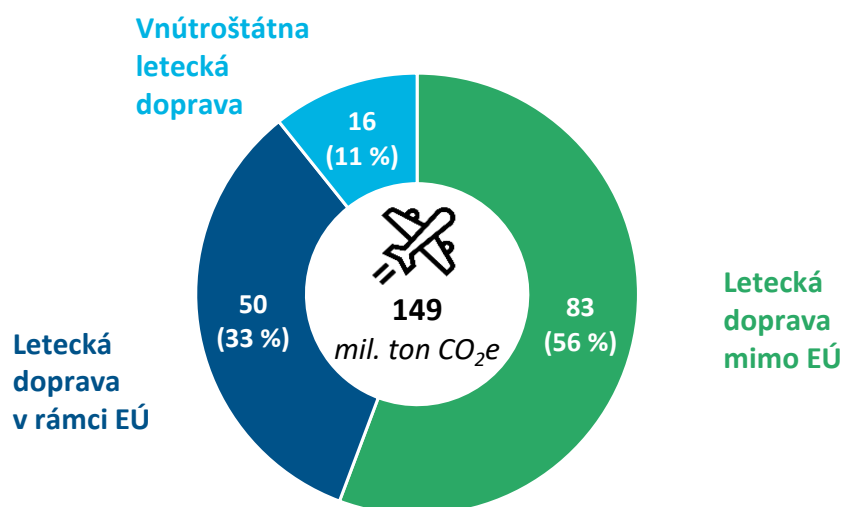
Ilustrácia 13 – Rozčlenenie emisií skleníkových plynov v EÚ v rokoch 1990 – 2019 podľa odvetví

Zdroj: EDA na základe inventúry emisií skleníkových plynov za rok 2022, ktorú uverejnila Európska environmentálna agentúra.

59 Zatiaľ čo emisie skleníkových plynov z vnútroštátnej leteckej dopravy (lety v rámci členského štátu) boli zahrnuté do cieľa EÚ v oblasti emisií skleníkových plynov na rok 2020, emisie z medzinárodnej leteckej dopravy (lety v rámci EÚ aj mimo nej) v ňom zahrnuté neboli. Pritom predstavujú takmer 90% emisií skleníkových plynov z odvetvia leteckej dopravy (pozri *ilustráciu 14*).

Ilustrácia 14 – Podiely emisií skleníkových plynov v odvetví letectva

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej environmentálnej agentúry.

60 V roku 2021 EÚ urobila prvý krok pri započítavaní emisií z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy tým, že do cieľa EÚ na rok 2030 zahrnula emisie skleníkových plynov z leteckej a lodnej dopravy v rámci EÚ (–55%). Stále však doň nezahrnula emisie mimo EÚ z oboch týchto odvetví. V odvetví leteckej dopravy predstavujú emisie mimo EÚ 56 % emisií (pozri [ilustráciu 14](#)).

Komisia má dobrý prehľad o príspevku jednotlivých odvetví k cieľom, ale chýbajú jej kľúčové údaje o nákladovej účinnosti dosiahnutia cieľov

61 Na to, aby mohla EÚ vyvodiť ponaučenia z procesu dosahovania cieľov v oblasti klímy a energetiky do roku 2020, by Komisia mala na základe príspevkov členských štátov identifikovať odvetvia a politiky, ktoré sa pri dosahovaní týchto cieľov ukázali ako úspešné, pričom by mala vychádzať z údajov vykázaných podľa platných právnych predpisov³⁰. Osobitný dôraz by sa mal klásť na identifikáciu politík, ktoré EÚ umožnia

³⁰ Európsky právny predpis v oblasti klímy (nariadenie (EÚ) 2021/1119, odôvodnenie 36 a článok 6.

Nariadenie o riadení (nariadenie (EÚ) 2018/1999), články 18 – 21 a 29 – 32.

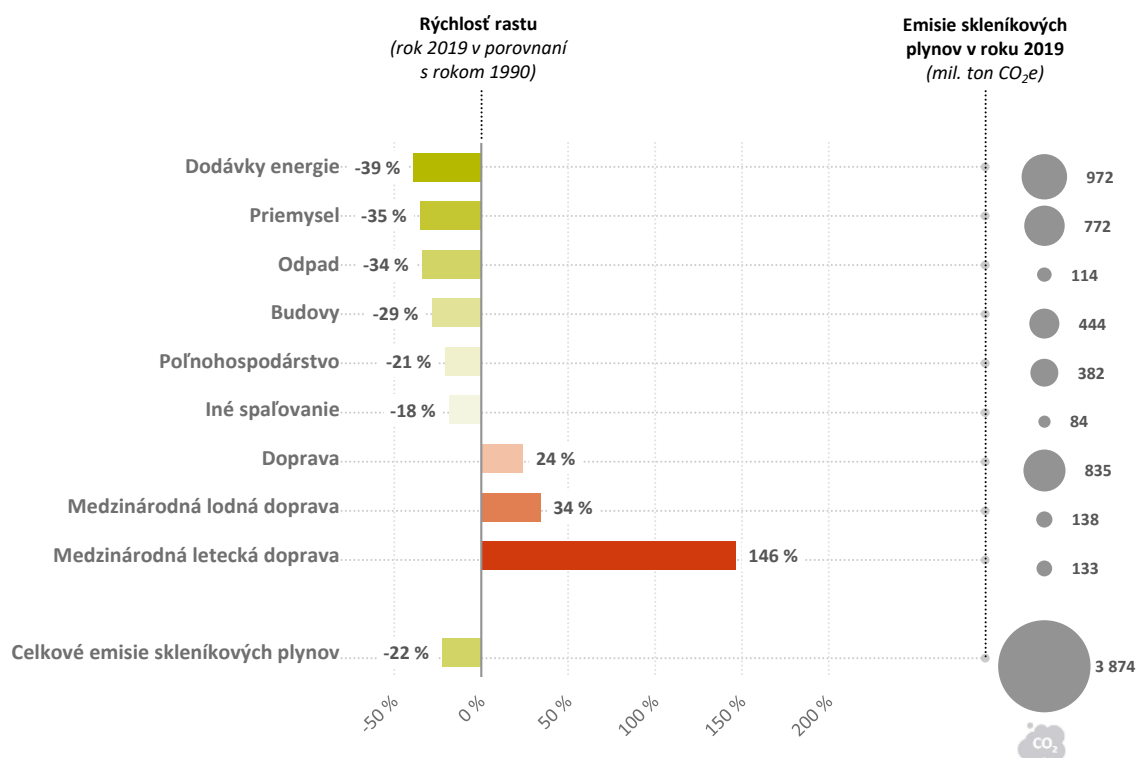
Nariadenie (EÚ) č. 525/2013 o monitorovaní a nahlasovaní emisií skleníkových plynov a ďalších informácií relevantných z hľadiska zmeny klímy.

dosiahnuť stanovené ciele nákladovo efektívnym spôsobom³¹. Na základe ich posúdenia by Komisia mala prijať iniciatívy na uľahčenie dosiahnutia ambicióznejších cieľov do roku 2030.

Komisia určila, ktoré odvetvia úspešne prispievajú k plneniu cieľov

62 Komisia má dobrý prehľad o tom, ako jednotlivé odvetvia prispievajú k dosiahnutiu troch hlavných cieľov, a to na základe údajov členských štátov prostredníctvom systému nahlasovania, ktorý spravuje Eurostat a Európska environmentálna agentúra (EEA). Na *ilustrácii 15* je znázornený vývoj emisií skleníkových plynov v jednotlivých odvetviach v EÚ od roku 1990 do roku 2019, teda do roku pred pandémiou COVID-19.

Ilustrácia 15 – Vývoj emisií skleníkových plynov v EÚ podľa odvetví (1990 – 2019)

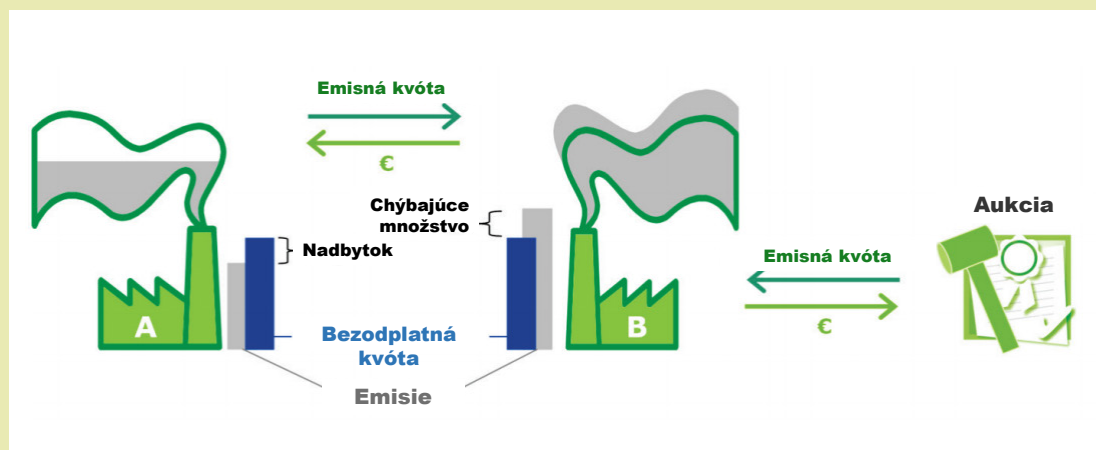
Zdroj: EDA na základe údajov Európskej environmentálnej agentúry.

³¹ Európsky právny predpis v oblasti klímy (nariadenie (EÚ) 2021/1119, odôvodnenie 4. Oznámenie Komisie na tému „Fit for 55“: plnenie cieľa EÚ v oblasti klímy do roku 2030 na ceste ku klimatickej neutralite (COM(2021) 550 final), s. 2. *Impact assessment accompanying the Package of Implementation measures for the EU's objectives on climate change and renewable energy for 2020*, (SEC(2008) 85 C6-0041/080, s. 3.

63 Za celkovým znížením emisií skleníkových plynov v EÚ stáli najmä odvetvia, na ktoré sa vzťahuje systém obchodovania s emisiami, t. j. dodávky energie a priemysel. Do systému EU ETS, ktorý je zameraný najmä na ťažký priemysel (napr. výroba železa a ocele, cementu alebo chemikálií), však nie sú zahrnuté všetky emisie skleníkových plynov z priemyselného sektora. V **rámčeku 4** vysvetľujeme, ako funguje systém EU ETS a ako úspešne prispieva k znižovaniu emisií.

Rámček 4 – Systém EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS)

EU ETS je systém stropov a obchodovania, v rámci ktorého musia príslušní prevádzkovatelia (približne 10 000 elektrární a výrobných závodov) odovzdať jednu emisnú kvótu na tonu emitovaného ekvivalentu oxidu uhličitého. Títo prevádzkovatelia môžu získať kvóty bezplatne alebo prostredníctvom aukcií. Každý rok sa zníži celkový počet dostupných kvót, čím sa stanoví tzv. strop.

Zdroj: EDA podľa príručky Európskej komisie *EU ETS Handbook*, 2015.

V našej predchádzajúcej **osobitnej správe 18/2020** sme zistili, že ak sa od prevádzkovateľov vyžaduje, aby za svoje kvóty platili prostredníctvom aukcií, systém ETS je v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ a motivuje prevádzkovateľov k znižovaniu emisií.

64 Ostatné sektory, na ktoré sa systém ETS nevzťahuje, prispeli k celkovému zníženiu emisií skleníkových plynov menej alebo sa v nich emisie dokonca zvýšili. Od roku 1990 do roku 2019 výrazne vzrástli emisie skleníkových plynov najmä v doprave (o 24%), medzinárodnej lodnej doprave (o 34%) a medzinárodnej leteckej doprave (o 146%). V týchto troch sektoroch, ktoré v roku 1990 predstavovali 16,6% emisií skleníkových plynov v EÚ, vznikalo v roku 2019 už 28,5% emisií (pozri **ilustráciu 13**).

65 Na základe úspešného fungovania systému ETS Komisia navrhla v [balíku Fit for 55](#) jeho posilnenie. Podľa tohto návrhu sa systém ETS rozšíri aj na lodnú dopravu a vytvorí sa paralelný systém ETS pre cestnú dopravu a sektor budov.

Komisia a členské štáty majú málo informácií o nákladoch a účinkoch opatrení na dosahovanie cieľov

66 Na overenie toho, či politiky EÚ umožňujú dosahovanie stanovených cieľov nákladovo efektívnym spôsobom, je potrebný prehľad nákladov a účinkov (z hľadiska zníženia emisií skleníkových plynov) zavedených politík. V nasledujúcich častiach správy uvádzame dostupné informácie o financovaní EÚ, vnútroštátnom a súkromnom financovaní na dosiahnutie cieľov do roku 2020 a 2030.

Ciele do roku 2020

67 Pokiaľ ide o **financovanie EÚ**, v predchádzajúcej osobitnej správe³² sme uviedli, že Komisia nadhodnotila objem finančných prostriedkov z rozpočtu EÚ vynaložených na opatrenia v oblasti klímy. Odhaduje ho na 20%, zatiaľ čo podľa nášho auditu je to približne 13%. Okrem toho sme v predchádzajúcich osobitných správach uviedli, že Komisia vo všeobecnosti nemá informácie o tom, ako k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti klímy a energetiky prispeli jednotlivé výdavkové programy EÚ³³.

68 Pokiaľ ide o **vnútroštátne financovanie**, zistili sme, že Komisia má k dispozícii málo informácií o politikách členských štátov zameraných na dosahovanie ich cieľov v oblasti klímy. Komisia získava tieto informácie prostredníctvom vykazovania v tzv. [databáze EEA obsahujúcej politiky a opatrenia v oblasti skleníkových plynov v Európe](#). Od roku 2015 musia členské štáty každé dva roky podávať správy o svojich národných politikách a opatreniach v oblasti skleníkových plynov podľa podrobného vzoru stanoveného

³² Osobitná správa EDA 09/2022.

³³ Osobitná správa EDA 21/2012, odporúčanie 2.
 Osobitná správa EDA 06/2014, bod 54 a odporúčanie 1.
 Osobitná správa EDA 05/2018, bod 91 a odporúčanie 4.
 Osobitná správa EDA 08/2019, bod 89 a odporúčanie 6.
 Osobitná správa EDA 18/2019, body 59 – 65 a odporúčanie 2.
 Osobitná správa EDA 11/2020, odporúčanie 1b, bod 93 a odporúčanie 3.
 Osobitná správa EDA 16/2021, odporúčanie 1, bod 95 a odporúčanie 3.
 Osobitná správa EDA 02/2022, body 107 – 120 a 137 – 139.

Komisiou³⁴ (pozri [prílohu V](#)). To zahŕňa aj kľúčové údaje o predpokladaných a realizovaných nákladoch a o predpokladanom a skutočne dosiahnutom znížení emisií skleníkových plynov, ak sú k dispozícii.

69 Túto databázu sme analyzovali v októbri 2022 a zistili sme nasledovné:

- o Členské štáty nahlásili 2 053 politik a opatrení, z ktorých sa realizovalo 1 391 (68 %).
- o Údaje o nákladoch existovali len v prípade šiestich politik a opatrení. Údaje o účinkoch z hľadiska zníženia emisií skleníkových plynov existovali len v prípade 474 politik a opatrení (t. j. 34% z 1 391 realizovaných).

70 Podľa [správy EEA za rok 2021](#) je úroveň vykazovaných kvantitatívnych údajov nízka, pretože členské štáty nepoužívajú spoločné prístupy a metodiky hodnotenia, je pre ne ťažké oddeliť účinky jednotlivých politik od ostatných a len zriedkavo majú záujem informovať o skutočných účinkoch minulých opatrení. Päť členských štátov, s ktorými sme uskutočnili rozhovory, vysvetlilo, že nedokázali poskytnúť všetky požadované údaje, pretože ich považovali za príliš podrobné. Niekedy sa to prekrývalo aj s inými požiadavkami, ako je podávanie správ podľa jednotlivých smerníc a podávanie štatistických správ Eurostatu a UNFCCC. Ďalším vysvetľujúcim faktorom nízkej úrovne informácií je podľa tejto správy skutočnosť, že [usmernenia agentúry EEA k podávaniu správ o politikách a opatreniach v oblasti skleníkových plynov](#) nezahŕňajú metódy posudzovania nákladov a účinkov nahlásených politik a opatrení.

71 Od roku 2018 Komisia vypracovala usmernenia na riešenie tohto problému³⁵. Informovala nás však, že v praxi členské štáty považujú vykazovanie informácií o nákladoch a účinkoch za dobrovoľné a nie sú za to, aby sa z neho stala povinná požiadavka.

72 Orgány štyroch z piatich členských štátov, s ktorými sme uskutočnili rozhovory (Nemecko, Taliansko, Poľsko a Švédsko), nám na požiadanie poskytli údaje o skutočných nákladoch a účinkoch politik zavedených na dosiahnutie cieľov do roku 2020, čo ukazuje, že na úrovni členských štátov určité údaje o nákladoch a účinkoch existujú. Členské štáty však boli schopné poskytnúť takéto údaje len v prípade jednej tretiny zníženia emisií skleníkových plynov, ktoré dosiahli do roku 2020. Írsko nemalo k dispozícii žiadne údaje

³⁴ [Vykonávacie nariadenie Komisie \(EÚ\) č. 749/2014 o informáciách nahlasovaných členskými štátmi](#), článok 22 a príloha XI.

³⁵ [Overview of policy evaluation guidelines](#).

o nákladoch a účinkoch svojich politík zavedených na dosiahnutie stanovených cieľov do roku 2020.

73 Pokiaľ ide o **súkromné financovanie**, ani Komisia, ani orgány, s ktorými sa uskutočnili rozhovory v piatich členských štátoch, nedokázali poskytnúť údaje o výške súkromných finančných prostriedkov mobilizovaných na dosiahnutie cieľov do roku 2020 ani odhadnúť zníženie emisií skleníkových plynov dosiahnuté v dôsledku opatrení súkromného sektora.

Ciele do roku 2030

74 Potreba lepšie odhadnúť a sledovať náklady a účinky politík na dosiahnutie ambicióznejších cieľov do roku 2030 sa odrazila v národných energetických a klimatických plánoch (NEKP), ktoré mali členské štáty predložiť v rokoch 2019/2020 (pozri bod **09**). Pri načrtnutí politík, ktoré sa majú zaviesť v období 2021 – 2030 na dosiahnutie stanovených cieľov, sa od členských štátov vyžadovalo, aby uviedli oveľa podrobnejšie informácie o očakávaných nákladoch a účinkoch politík ako v predchádzajúcom období³⁶:

- o **očakávané národné ciele**,
- o **investičné medzery**, ktoré je na dosiahnutie týchto národných cieľov potrebné preklenúť,
- o **zdroje a výška rozpočtu** potrebného na preklopenie investičných medzier, poskytnutie usmernení účastníkom trhu a mobilizáciu súkromných investícií,
- o **hlavné politiky a opatrenia** na preklopenie investičných medzier, ktoré nie sú pokryté súkromným sektorom, s uvedením ich orientačného časového harmonogramu a očakávaného príspevku k zníženiu emisií skleníkových plynov.

³⁶ Články 9 a 17 nariadenia (EÚ) 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy.

Oznámenie Komisie s názvom Spoločne pri dosahovaní cieľov energetickej únie a opatrení v oblasti klímy – Položenie základov pre úspešný prechod na čistú energiu, COM(2019) 285 final, s. 7 – 12.

75 Pokiaľ ide o **očakávané národné ciele**, ktoré členské štáty kvantifikovali vo svojich NEKP, Komisia dospela k záveru, že kumulatívne ambície 27 členských štátov sú dostatočné na dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti emisií skleníkových plynov a podielu energie z obnoviteľných zdrojov. Komisia zároveň dospela k záveru, že v súvislosti s cieľom energetickej efektívnosti do roku 2030 nie sú kolektívne ambície 27 členských štátov dostatočné: predstavujú zníženie primárnej spotreby energie o 29,7%, čo je o 2,8 percentuálneho bodu menej ako cieľ EÚ na rok 2030, ktorý je na úrovni 32,5%³⁷.

76 Pokiaľ ide o **investičné medzery**, v našej predchádzajúcej správe o udržateľnom financovaní³⁸ sme zdôraznili, že informácie o investičných potrebách sú neúplné, nekonzistentné a vyznačujú sa veľkými rozdielmi. Pri piatich NEKP, ktoré sme preskúmali, sme zistili, že obsahujú len všeobecný odhad výšky investícií potrebných na dosiahnutie cieľov do roku 2030 a v najlepšom prípade rozpis investícií potrebných v jednotlivých odvetviach hospodárstva. V NEKP sa neuvádza, ako sa tieto odhady vypočítali, takže nie je možné posúdiť ich spoľahlivosť.

77 Päť NEKP, ktoré sme preskúmali, neobsahovalo **zdroje ani výšku rozpočtu** potrebného na vyplnenie investičných medzier. Nie je teda jasné, do akej miery by tieto potreby mohli uspokojiť existujúce politiky ani do akej miery by sa mali mobilizovať súkromné investície.

78 Pokiaľ ide o **hlavné politiky a opatrenia** zavedené na dosiahnutie cieľov do roku 2030, zistili sme, že päť NEKP, ktoré sme preskúmali, malo rozličnú úroveň podrobnosti. Vo väčšine prípadov sa neuvádzal žiadny orientačný časový plán ani očakávané zníženie emisií skleníkových plynov.

³⁷ Oznámenie Komisie na tému Celoúijné posúdenie národných energetických a klimatických plánov, COM(2020) 564.

³⁸ Osobitná správa EDA 22/2021, Udržateľné financovanie: na presmerovanie financovania smerom k udržateľným investíciám sú potrebné súdržnejšie opatrenia EÚ, bod 73.

79 Komisia 15. decembra 2022 vydala pre členské štáty usmernenia k aktualizácii NEKP³⁹, v ktorých sa tieto nedostatky riešia. V týchto usmerneniach nabáda členské štáty, aby poskytli štruktúrované informácie o očakávaných investíciách a ich financovaní z verejných aj zo súkromných zdrojov. Usmernenia však nie sú pre členské štáty záväzné, čo predstavuje riziko, že členské štáty budú vo svojich plánoch naďalej poskytovať nedostatočné informácie.

80 Do 15. marca 2023 členské štáty museli po prvýkrát podať správy o vykonávaní NEKP na základe vykonávacieho nariadenia Komisie⁴⁰, ktoré bolo uverejnené 25. novembra 2022. Komisia uverejňuje stav správ členských štátov na svojom [webovom sídle](#). V tomto nariadení sa od členských štátov požaduje, aby podávali správy o skutočných nákladoch a účinkoch zavedených politík. Podávanie týchto správ však zostáva čiastočne dobrovoľné. To môže viesť k tomu, že členské štáty poskytnú takéto informácie len zriedka, ako je to aj v prípade databázy EEA (pozri bod [69](#)).

Zatiaľ len málo náznakov, že sa ambicióznejšie ciele EÚ premietnu do dostatočných opatrení

81 Komisia konštatovala, že NEKP nie sú dostatočne ambiciózne na dosiahnutie cieľa energetickej efektívnosti do roku 2030 (bod [75](#)) a neobsahujú dostatočné podrobnosti, aby bolo možné posúdiť, či sú dobrým základom na dosiahnutie cieľov do roku 2030 (pozri [prílohu IV](#)). Okrem toho sme zistili, že NEKP poskytujú len nejasné informácie o investičných medzerách a zdrojoch financovania na ich preklopenie (pozri body [74](#) – [75](#)). V našej [osobitnej správe 22/2021](#) sme dospeli k záveru, že na presmerovanie súkromného a verejného financovania smerom k udržateľným investíciám je potrebných viac opatrení EÚ.

³⁹ Oznámenie Komisie C(2022) 9264 o usmerneniach pre členské štáty k aktualizácii národných energetických a klimatických plánov na roky 2021 – 2030.

⁴⁰ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/2299, ktorým sa stanovujú pravidlá, pokiaľ ide o štruktúru, formát, technické podrobnosti a postup pre integrované národné energetické a klimatické správy o pokroku, článok 7 a príloha IX.

82 V kontexte [balíka Fit for 55](#) na rok 2021 a návrhu [plánu REPowerEU](#) na rok 2022 navrhuje Komisia ďalšie zvýšenie úrovne cieľov do roku 2030 (pozri body [06](#) a [07](#)). V našom [stanovisku 04/2022](#) k návrhu plánu REPowerEU sa opäť objavila otázka možného nedostatku finančných prostriedkov; konštatovali sme, že nie je jasné, či dostupné finančné prostriedky budú primerané ambicióznym cieľom a zodpovedajúcim investičným potrebám plánu REPowerEU.

83 Zistili sme tiež, že [posúdenie vplyvu, z ktorého vychádza balík Fit for 55](#), zahŕňalo niekoľko predpokladov týkajúcich sa členských štátov, ako je úplné vykonávanie existujúcich politík a úplné dosiahnutie očakávaných účinkov existujúcich politík. Tiež poukázalo na potrebu technologického pokroku v energetike a doprave vrátane rýchlej elektrifikácie, zachytávania a ukladania oxidu uhličitého. Z dôkazov z našich predchádzajúcich správ vyplýva, že takéto predpoklady sa často plne nezrealizujú podľa plánu⁴¹.

84 V analýzach scenárov, z ktorých sa pri tomto posudzovaní vplyvu vychádzalo, sa okrem toho dostatočne nezohľadnili známe problémy, ako je energetická závislosť od Ruska⁴², ani predpokladaný pokles dostupnosti kritických surovín⁴³, ktoré sú nevyhnutné pre technologický rozvoj obnoviteľných zdrojov energie, batérií a elektrifikácie, s ktorými sa v týchto scenároch počíta.

85 A napokon, najnovšie údaje o emisiách skleníkových plynov v roku 2021, podiele energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti (pozri body [23](#) – [26](#)) naznačujú výrazný bumerangový efekt po pandémie COVID-19, čo predstavuje ďalšiu výzvu pri dosahovaní revidovaných cieľov do roku 2030.

⁴¹ Osobitná správa EDA 06/2014, bod 53.
Osobitná správa EDA 24/2018, body 108 a 112.
Osobitná správa EDA 08/2019, bod 80.
Osobitná správa EDA 18/2019, bod 75.
Osobitná správa EDA 11/2020, bod 93.
Osobitná správa EDA 05/2021, body 71 – 74.
Osobitná správa EDA 16/2021, bod 95.
Osobitná správa EDA 02/2022, body 137 – 139.

⁴² Oznamenie Komisie s názvom Európska stratégia energetickej bezpečnosti, [COM\(2014\) 330](#).

⁴³ JRC, analýzy [informačného systému surovín](#).

Závery a odporúčania

86 Zistili sme, že EÚ dosiahla tri hlavné ciele v oblasti klímy a energetiky (emisie skleníkových plynov, podiel energie z obnoviteľných zdrojov a energetická efektívnosť) do roku 2020. Prispeli však k tomu aj vonkajšie faktory, napríklad pandémia COVID-19 a neočakávané výkyvy HDP. Komisia má len **čiastočný prehľad o opatreniach, ktoré sa osvedčili pri dosahovaní cieľov**. Ciele do roku 2030 sú ambicióznejšie ako ciele do roku 2020 a zistili sme, že **zatiaľ je len málo náznakov, že sa tieto ambície premietnu do dostatočných opatrení**.

87 Komisia monitorovala pokrok EÚ pri dosahovaní jej **hlavných cieľov**. Neposúdila však, do akej miery bol dosiahnutý pokrok výsledkom politik a do akej miery výsledkom vonkajších faktorov, napríklad finančnej krízy v roku 2009 a presného príspevku pandémie COVID-19 v roku 2020. Zistili sme, že hoci ciele v oblasti emisií skleníkových plynov a podielu energie z obnoviteľných zdrojov by sa s najväčšou pravdepodobnosťou dosiahli aj bez hospodárskeho poklesu spôsobeného COVID-19, pandémia zohrala významnú úlohu pri dosahovaní cieľa v oblasti energetickej efektívnosti (body 19 – 26).

88 EÚ rozdelila svoje ciele do roku 2020 na **národné ciele**. Hoci väčšina členských štátov k ich splneniu prispela podľa očakávaní, niektorým sa to nepodarilo:

- o sedem členských štátov nedosiahlo svoje orientačné ciele v oblasti energetickej efektívnosti (bod 26),
- o tri členské štáty nedosiahli svoje záväzné ciele v oblasti emisií skleníkových plynov len na základe svojich opatrení v oblasti klímy a museli si kúpiť emisné kvóty od iných členských štátov, ktoré svoje ciele prekročili, alebo použiť medzinárodné kredity (body 41 – 44),
- o šesť členských štátov nedosiahlo svoje záväzné ciele v oblasti podielu energie z obnoviteľných zdrojov len na základe svojich opatrení v oblasti klímy, ale dosiahli ich nákupom podielov od iných členských štátov, ktoré prekročili svoje ciele, s výnimkou Francúzska, ktoré do apríla 2023 nenakúpilo chýbajúce podiely na dosiahnutie svojho cieľa (body 45 – 47).

89 Komisia zverejňuje informácie o množstvách emisií skleníkových plynov alebo podielov energie z obnoviteľných zdrojov prevádzaných medzi členskými štátmi, ale nie o ich cene. Tento nedostatok transparentnosti, pokiaľ ide o spôsob, akým členské štáty využívajú poskytnutú flexibilitu na dosahovanie svojich záväzných národných cieľov,

spôsobuje, že pre občanov a zainteresované strany je ťažké určiť, či EÚ dosahuje svoje celkové ciele nákladovo efektívnym spôsobom (body 40 – 47).

90 Ďalším dôležitým faktorom, ktorý okrem opatrení členských štátov ovplyvnil dosahovanie národných cieľov, bola skutočnosť, že HDP viacerých členských štátov nerástol tak, ako sa očakávalo, najmä z dôvodu finančnej krízy v roku 2009. Niektoré členské štáty dosiahli svoje ciele len niekoľko rokov po ich stanovení. Pri posudzovaní faktorov ovplyvňujúcich pokrok pri dosahovaní cieľov v oblasti klímy a energetiky by mohli byť užitočné ukazovatele intenzity, najmä ak HDP nerastie podľa prognóz. Zistili sme však, že pri posudzovaní výkonnosti členských štátov Komisia nevyužila existujúce správy o ukazovateľoch intenzity na analýzu hnacích síl pokroku a nevydala na ich základe odporúčania, ako zlepšiť opatrenia v oblasti klímy a energetiky (body 27 – 35).

Odporúčanie 1 – Zabezpečiť väčšiu transparentnosť výkonnosti EÚ a jej členských štátov, pokiaľ ide o opatrenia v oblasti klímy a energetiky

V záujme väčšej transparentnosti výsledkov EÚ a jej členských štátov, pokiaľ ide o opatrenia v oblasti klímy a energetiky, by Komisia mala:

- a) na základe dostupných správ o emisiách skleníkových plynov na jednotku HDP a na obyvateľa posúdiť hnacie sily pokroku členských štátov a v prípade potreby sa spojiť s členskými štátmi s cieľom zlepšiť výkonnosť ich opatrení v oblasti klímy a energetiky;

Cieľový dátum vykonania: december 2024

- b) posudzovať pokrok EÚ a členských štátov pri dosahovaní cieľov a podávať o ňom správy, pričom sa bude rozlišovať medzi vplyvom zavedených politík a vplyvom vonkajších faktorov;

Cieľový dátum vykonania: marec 2026

- c) vykonať opatrenia, ktoré umožnia väčšiu transparentnosť, pokiaľ ide o ceny emisií skleníkových plynov a individuálne prevody podielov energie z obnoviteľných zdrojov.

Cieľový dátum vykonania: december 2024

91 EÚ sa zaviazala byť **svetovým lídrom** v transformácii na klimaticky neutrálne hospodárstvo. Zistili sme, že pokiaľ ide o znižovanie emisií skleníkových plynov, EÚ je na tom v porovnaní s ostatnými priemyselnými krajinami dobre. Započítavanie emisií však nezahŕňa emisie, ktoré vznikajú v dôsledku obchodu. Ich zahrnutím by sa emisie skleníkových plynov EÚ zvýšili približne o 8%. Okrem toho Komisia do svojho cieľa v oblasti emisií skleníkových plynov nezahŕňa všetky emisie z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy (3,4%, resp. 3,6%), keďže v súčasnosti zahŕňa len emisie z leteckej a lodnej dopravy v rámci EÚ (body 49 – 60).

Odporúčanie 2 – Zohľadňovať všetky emisie skleníkových plynov spôsobené EÚ

V záujme zohľadnenia všetkých emisií skleníkových plynov spôsobených EÚ by Komisia mala:

- a) posúdiť možnosť použiť údaje, ktoré bude zhromažďovať prostredníctvom mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach, doplniť svoje správy o pokroku EÚ pri dosahovaní cieľa EÚ v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov do roku 2030 o správy o čistých emisiách spojených s tovarom dovážaným do EÚ;
- b) posúdiť možnosť zahrnúť do svojho cieľa klimatickej neutrality do roku 2050 podiel emisií EÚ z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy.

Cieľový dátum vykonania: december 2026

92 Komisia má len čiastočný prehľad o opatreniach, ktoré sa osvedčili pri dosahovaní cieľov do roku 2020 a do roku 2030. Určila, ktoré zo sektorov sú úspešné – t. j. tie sektory, na ktoré sa vzťahuje systém obchodovania s emisiami – a v súlade s tým predložila návrhy na posilnenie systému obchodovania s emisiami v balíku Fit for 55 (body 61 – 65).

93 Od roku 2015 členské štáty poskytovali Komisii viac informácií o politikách, ktoré zaviedli na dosiahnutie stanovených cieľov, najprv prostredníctvom databázy Európskej environmentálnej agentúry (ciele na rok 2020) a neskôr aj prostredníctvom národných energetických a klimatických plánov členských štátov (ciele do roku 2030). Napriek tomu Komisii stále chýbajú informácie o nákladoch a účinkoch opatrení (body 66 – 80).

94 Pri pohľade do budúcnosti na **ciele do roku 2030** je obzvlášť znepokojujúce, že na odhady finančných potrieb na úrovni celej EÚ z roku 2016 nenadväzujú podobné posúdenia na vnútroštátnej úrovni v národných energetických a klimatických plánoch spolu s analýzou zdrojov financovania na doplnenie chýbajúcich prostriedkov. Neexistujú teda žiadne údaje, z ktorých by vyplývalo, že na dosiahnutie cieľov do roku 2030 bude k dispozícii dostatok finančných prostriedkov, najmä zo súkromného sektora. Komisia takisto uviedla, že členské štáty nemajú dostatočné spoločné ambície na dosiahnutie cieľa energetickej efektívnosti do roku 2030, ktorý sa už v roku 2020 ukázal ako najťažšie dosiahnuteľný (pozri body **66 – 80**).

95 Komisia vo svojom návrhu balíka Fit for 55 v roku 2021 a v návrhu plánu REPowerEU v roku 2022 predložila návrhy na ďalšie zvýšenie cieľov do roku 2030. To prinesie ďalší tlak na potrebnú úroveň financovania, ako aj na spoločné ambície členských štátov. Dosiahnutie tohto cieľa môže byť obzvlášť náročné (pozri body **81 – 85**) s ohľadom na to, že:

- posúdenie vplyvu balíka Fit for 55 obsahovalo niekoľko predpokladov týkajúcich sa pokroku členských štátov (napr. plné vykonávanie existujúcich politík), Z dôkazov z našich predchádzajúcich správ vyplýva, že takéto predpoklady sa často plne nezrealizujú podľa plánu,
- v jeho podkladových analýzach spred roku 2021 sa nezohľadnili dostatočne známe problémy, ako je energetická závislosť od Ruska alebo odhadovaný pokles dostupnosti kritických surovín, ktoré sú nevyhnutné pre technologický rozvoj obnoviteľných zdrojov energie,
- najnovšie údaje o emisiách skleníkových plynov v roku 2021, podiele energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti naznačujú výrazný bumerangový efekt po pandémie COVID-19.

Odporúčanie 3 – Podporovať členské štáty v ich záväzku dosiahnuť stanovené ciele do roku 2030

V záujme podpory členských štátov v ich záväzku dosiahnuť stanovené ciele do roku 2030 by Komisia mala:

- a) spolupracovať s členskými štátmi na tom, aby do aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov zahrnuli konzistentné informácie o očakávaných nákladoch a účinkoch politik na dosiahnutie cieľov, ako aj o investičných potrebách a zdrojoch financovania na ich splnenie;

Cieľový dátum vykonania: december 2024

- b) posúdiť uskutočniteľnosť zlepšenia súčasného systému prevodov emisií skleníkových plynov a podielov energie z obnoviteľných zdrojov medzi členskými štátmi vrátane možnosti užšieho zosúladenia ceny prevodov s trhovými cenami.

Cieľový dátum vykonania: december 2025

Túto správu prijala komora I, ktorej predsedá Joëlle Elvinger, členka Dvora audítorov, v Luxemburgu na svojom zasadnutí dňa 10. mája 2023.

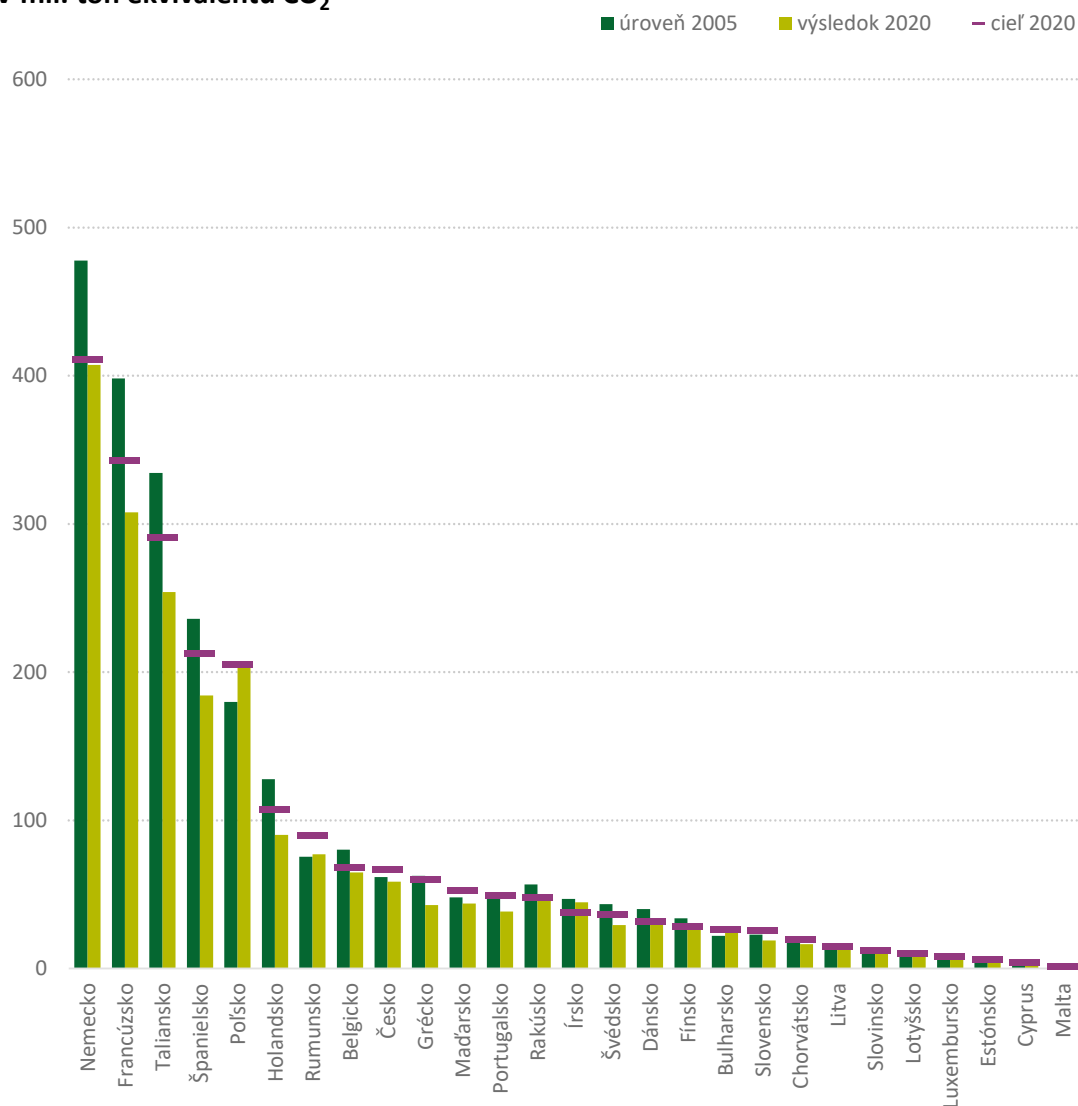
Za Dvor audítorov

Tony Murphy
predseda

Prílohy

Príloha I – Dosiahnuté národné ciele v oblasti emisií skleníkových plynov na rok 2020 podľa členských štátov

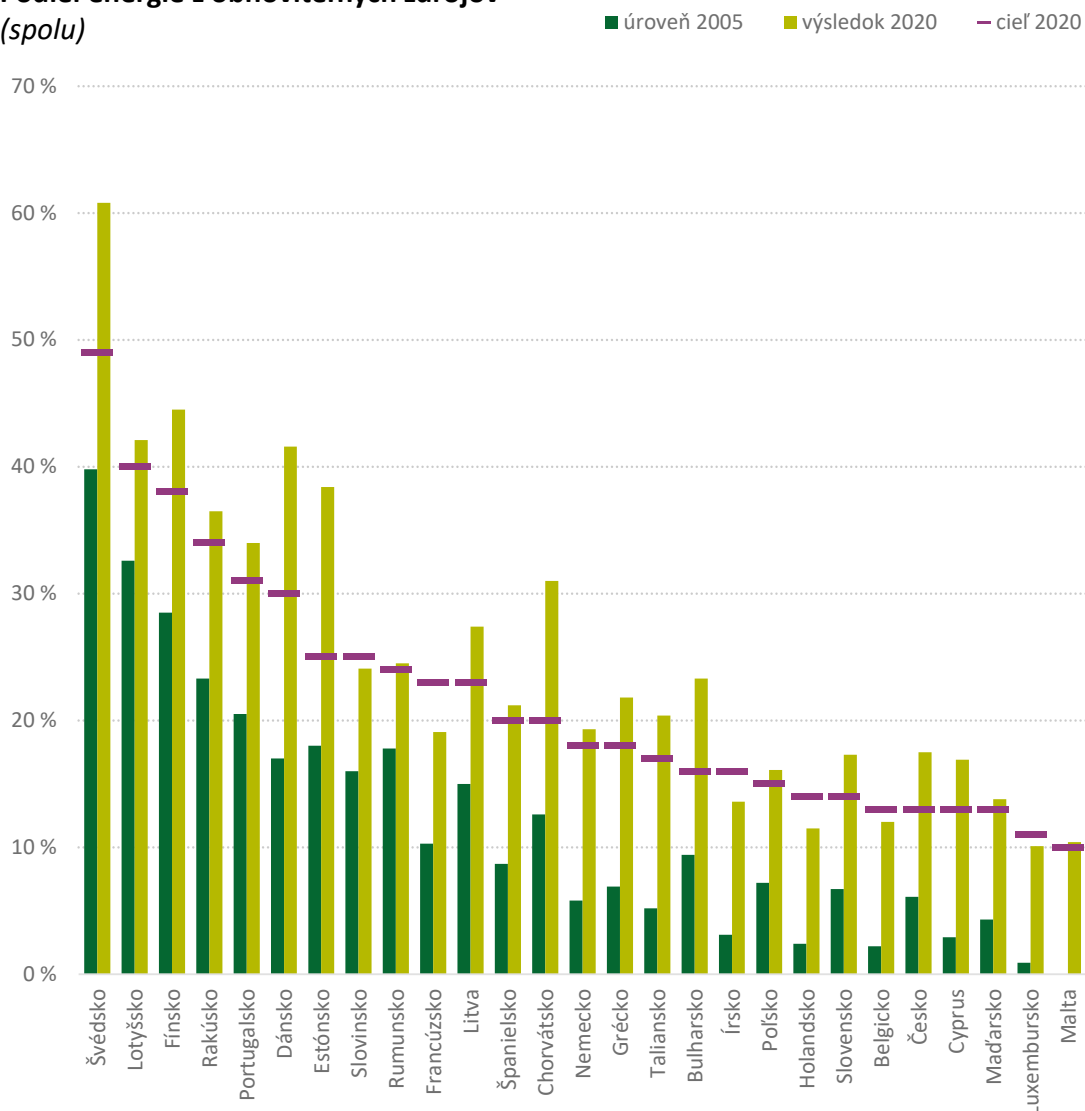
V mil. ton ekvivalentu CO₂

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej environmentálnej agentúry.

Príloha II – Dosiahnuté národné ciele v oblasti podielu energie z obnoviteľných zdrojov na rok 2020 podľa členských štátov

Podiel energie z obnoviteľných zdrojov (spolu)

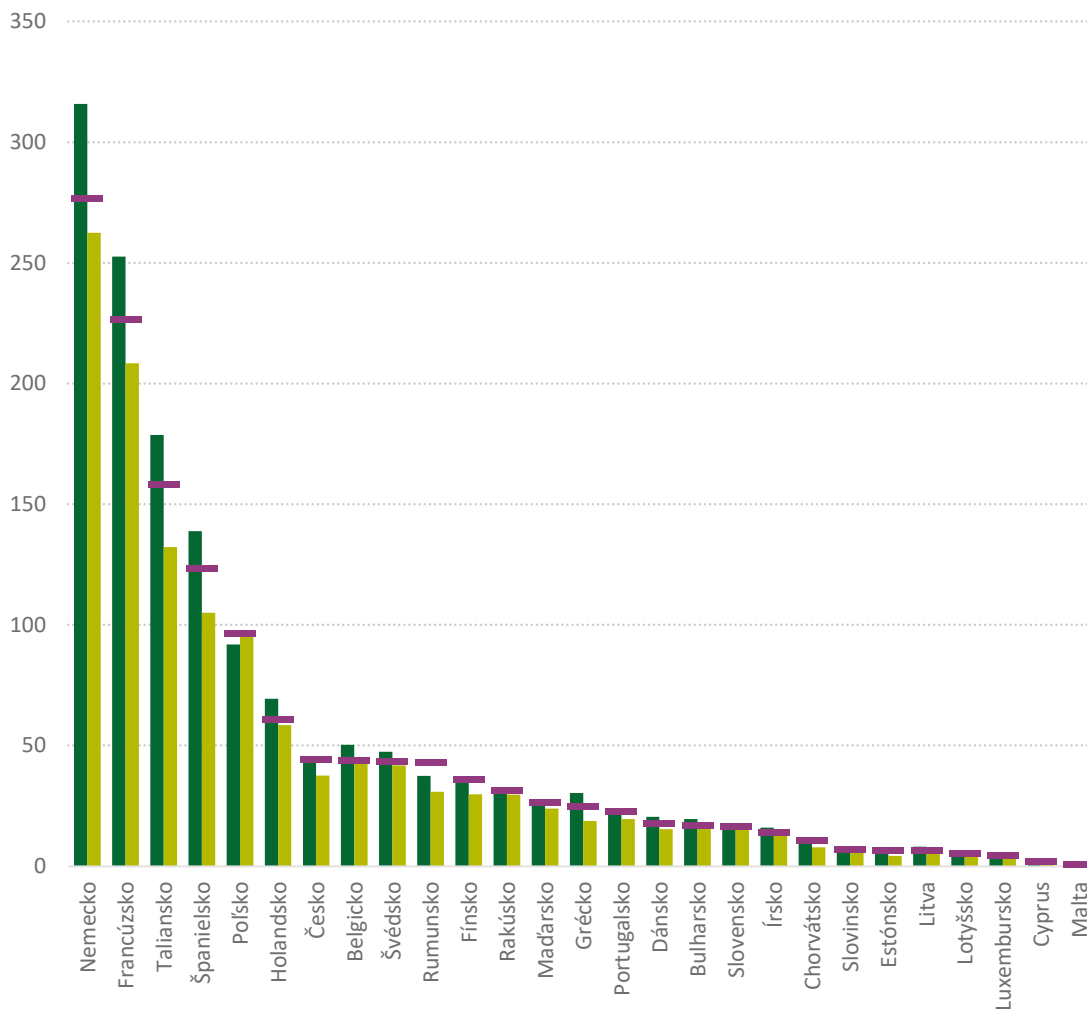

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu.

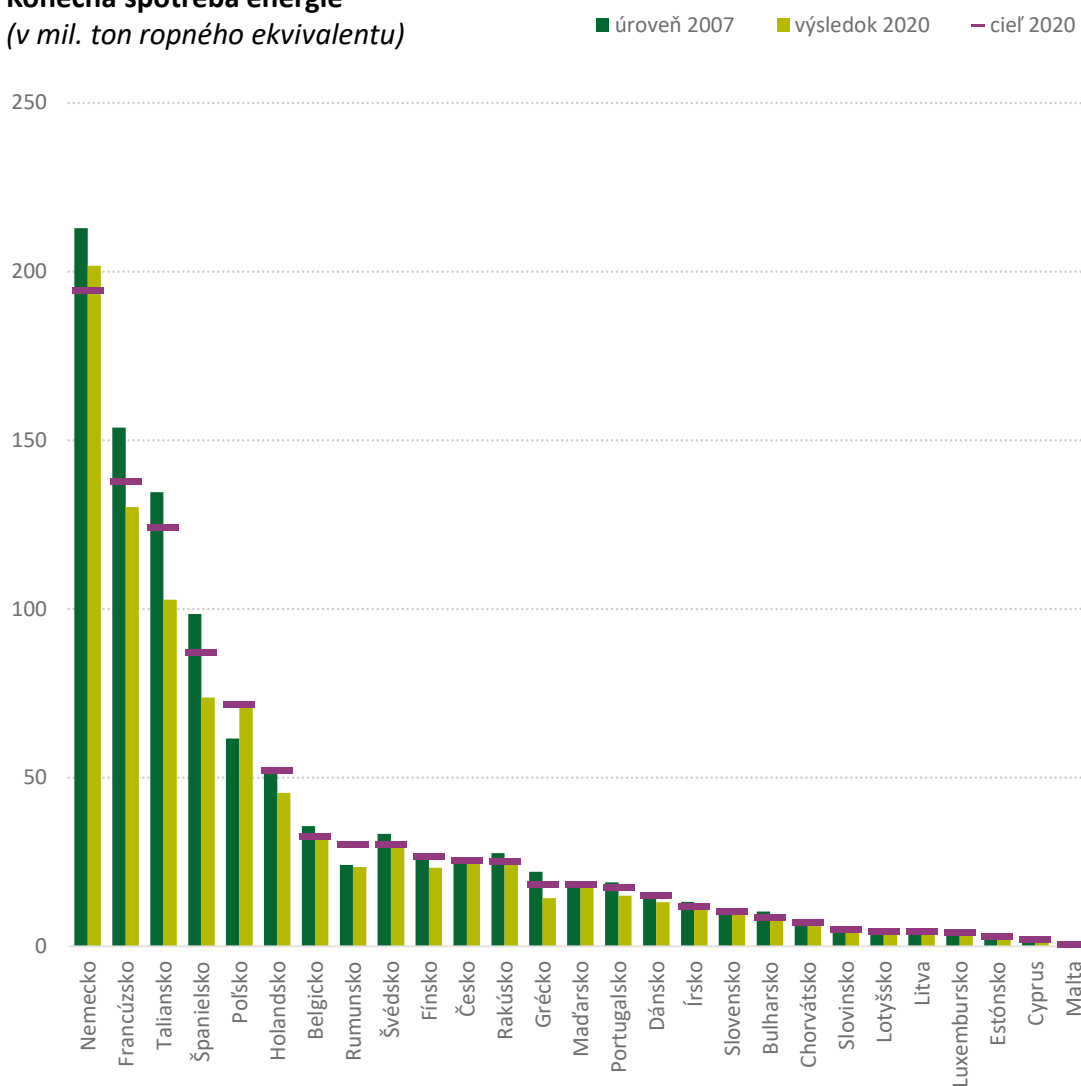
Príloha III – Dosiahnuté národné ciele v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020 podľa členských štátov (v primárnej a konečnej spotrebe energie)

Primárna energetická spotreba (v mil. ton ropného ekvivalentu)

■ úroveň 2007 ■ výsledok 2020 — cieľ 2020

Konečná spotřeba energie (v mil. ton ropného ekvivalentu)

Zdroj: EDA na základe údajov Eurostatu.

Príloha IV – Výňatok z hodnotenia Komisie týkajúceho sa vykazovania investičných potrieb a príslušných zdrojov financovania v piatich národných energetických a klimatických plánoch, ktoré sme preskúmali

Členský štát	Vykázanie investičných potrieb	Vykázanie zdrojov financovania
Nemecko	<p>V pláne sa do veľkej miery riešia a vyčíslujú investičné potreby v oblasti energie vyplývajúce z nových opatrení, ale neuvádza sa v ňom odhadovaná celková suma súkromných a verejných finančných prostriedkov do roku 2030.</p> <p>Celkovo v pláne chýba komplexný prehľad zdrojov vykázaných dodatočných investičných potrieb do roku 2030.</p>	<p>Úloha verejných financií je uvedená v osobitnej časti. Poskytnuté informácie však nie sú kvantitatívne, pretože sa v nich neuvádza podiel jednotlivých úrovní na celkovom financovaní.</p> <p>Do roku 2030 sa z fondu pre energetiku a klímu vyčlení na opatrenia v oblasti klímy a energetickú transformáciu v miliardách eur približne trojciferná suma.</p> <p>Spomínajú sa aj ďalšie podporné opatrenia, ale nie sú podrobnejšie opísané. Vzťah medzi jednotlivými zdrojmi investícií je nejasný.</p> <p>Spomína sa úloha fondov EÚ, ako je Nástroj na prepájanie Európy alebo fondy politiky súdržnosti. V prípade regiónov obzvlášť postihnutých štrukturálnymi zmenami sa spomína Fond na spravodlivú transformáciu.</p> <p>V pláne nie je vyčíslený podiel financovania z verejného sektora na týchto investíciách. Neuvádzajú sa ani rôzne úrovne financovania (vnútroštátna, európska).</p>
Írsko	<p>Plán neobsahuje posúdenie celkových investičných potrieb na dosiahnutie cieľov a ambícií vymedzených v rámci scenára bez dodatočných opatrení, ktoré by sa mohli splniť z verejného alebo zo súkromného sektora, hoci sa v ňom zdôrazňuje potreba mobilizovať súkromné investície.</p>	<p>Plán neobsahuje žiadne informácie o rozsahu súkromných investícií, ktoré bude potrebné zmobilizovať.</p> <p>Je zrejmé, že dôležitým zdrojom financovania zostanú pre Írsko finančné prostriedky EÚ, napríklad Nástroj na prepájanie Európy.</p> <p>Uvádzajú sa určité podrobnosti o konkrétnych programoch, fondoch alebo projektoch a ich rozpočtoch, ale je skôr <i>ad hoc</i> a nie sú zahrnuté všetky politiky, opatrenia alebo ambície.</p>

Členský štát	Vykázanie investičných potrieb	Vykázanie zdrojov financovania
Taliansko	<p>Plán poskytuje podstatné informácie o investičných potrebách vrátane prírastkov ročných investičných potrieb na roky 2017 – 2030 v rôznych odvetviach a ich očakávaných makroekonomických vplyvov.</p>	<p>V pláne sa odhaduje, že v rokoch 2017 až 2030 budú na dosiahnutie cieľov stanovených v pláne v porovnaní so súčasným scenárom politik potrebné kumulatívne dodatočné investície vo výške 183 mld. EUR (čo zodpovedá 18 % zvýšeniu). Výdavky a zdroje financovania na vnútroštátnej a regionálnej úrovni alebo na úrovni EÚ sa posudzujú len čiastočne.</p> <p>V pláne sa však neposkytujú jasné podrobnosti o metodike použitej na výpočet investičných potrieb a nie sú v ňom určené rizikové faktory ani vypracovaná stratégia na preklopenie investičnej medzery.</p> <p>Vzhľadom na nedostatok informácií na úrovni politik je ťažké zistiť, či by sa stanovené ciele mohli dosiahnuť, keďže politiky, ktoré sú posúdené, nevedú k dosiahnutiu stanovených cieľov. Počet a typ politik nemusí byť dostatočný na dosiahnutie stanovených cieľov, najmä po roku 2022, keď je ešte potrebné vyčleniť rozpočtové prostriedky a schváliť príslušné opatrenia.</p>
Poľsko	<p>V pláne sa rozsiahlo opisujú investičné potreby v rámci scenára s dodatočnými opatreniami rozčlenené podľa odvetví, pričom sa uvádzajú prioritné investičné ciele, a je tu aj prepracovaná makroekonomická analýza.</p> <p>Investičné potreby sú ďalej rozdelené podľa odvetví.</p>	<p>V pláne sú identifikované prioritné oblasti investícií a zdroje financovania, ale obsahuje len obmedzené informácie o trhových prekážkach a rizikách.</p> <p>Uvádzajú sa niektoré vnútroštátne a iné zdroje financovania z EÚ, napr. Modernizačný fond, rámcový program EÚ pre výskum a inovácie a bezplatné emisné kvóty zo systému EU ETS.</p> <p>K identifikovaným investičným potrebám väčšinou nie je priložená analýza financovania. Najmä analýza financovania, pokiaľ ide o dodatočnú verejnú finančnú podporu, nie je dostatočne podrobná.</p>

Členský štát	Vykázanie investičných potrieb	Vykázanie zdrojov financovania
Švédsko	V pláne sa neuvádza celková odhadovaná výška investičných potrieb. Okrem kapacity výroby elektrickej energie a distribučnej infraštruktúry v ňom chýba kvantitatívne posúdenie investičných potrieb Švédska na dosiahnutie jeho cieľov v oblasti klímy a energie.	V pláne chýba komplexné zhrnutie a posúdenie viacerých zdrojov financovania na úrovni EÚ, vnútroštátnej a regionálnej úrovni. V časti o dekarbonizácii sa v pláne opisuje niekoľko opatrení založených na vládnom financovaní, napríklad tzv. klimatický skok a tzv. priemyselný skok.

Zdroj:

Akronymy a skratky

EEA: Európska environmentálna agentúra

ETS: systém obchodovania s emisiami

HDP: hrubý domáci produkt

NEKP: národný energetický a klimatický plán

UNFCCC: Rámcový dohovor Organizácie Spojených národov o zmene klímy

Odpovede Komisie

<https://www.eca.europa.eu/sk/publications/sr-2023-18>

Harmonogram

<https://www.eca.europa.eu/sk/publications/sr-2023-18>

Auditorský tím

V osobitných správach EDA sa predkladajú výsledky jeho auditov, ktoré sa týkajú politik a programov EÚ alebo tém riadenia súvisiacich s konkrétnymi rozpočtovými oblasťami. EDA vyberá a navrhuje tieto auditorské úlohy tak, aby mali maximálny vplyv, pričom sa zohľadňujú riziká z hľadiska výkonnosti či zhody, výška súvisiacich príjmov alebo výdavkov, budúci vývoj a politický a verejný záujem.

Tento audit výkonnosti vykonala auditorská komora I Udržateľné využívanie prírodných zdrojov, ktorej predsedá členka EDA Joëlle Elvinger. Audit viedla členka EDA Joëlle Elvinger, podporu jej poskytla vedúca kabinetu Ildikó Preiss, ataše kabinetu Paolo Pesce, hlavná manažérka Florence Fornaroli, vedúci úlohy Lorenzo Pirelli, zástupca vedúceho úlohy Josef Edelman a audítor Timo Lethinen. Marika Meisenzahl poskytla grafickú podporu. Judita Frangež poskytla sekretársku podporu.

Zľava doprava: Judita Frangez, Florence Fornaroli, Josef Edelman, Lorenzo Pirelli, Joëlle Elvinger, Paolo Pesce, Ildikó Preiss, Marika Meisenzahl.

AUTORSKÉ PRÁVA

© Európska únia, 2023

Politika týkajúca sa opakovaného použitia materiálov Európskeho dvora audítorov (EDA) je stanovená v [rozhodnutí EDA č. 6/2019](#) o politike otvoreného prístupu a opakovanom použití dokumentov.

Pokiaľ sa nestanovuje inak (napr. v osobitnom upozornení o autorských právach), obsah materiálov EDA vo vlastníctve EÚ podlieha licencií [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Vo všeobecnosti je preto opakované použitie povolené pod podmienkou, že sa náležite uvedie zdroj a označia prípadné zmeny. Tí, ktorí opakovane používajú obsah EDA, nesmú skresliť pôvodný význam alebo odkaz. EDA nenesie zodpovednosť za žiadne dôsledky opakovaného použitia.

V prípade, že konkrétny materiál zobrazuje alebo opisuje identifikovateľné súkromné osoby, napr. fotografie zamestnancov EDA, alebo ak obsahuje prácu tretej strany, je potrebné získať dodatočné povolenie.

Ak je tento súhlas udelený, ruší sa ním a nahrádza uvedené všeobecné povolenie a jasne sa vymedzí každé prípadné obmedzenie týkajúce sa použitia.

V prípade použitia či šírenia obsahu materiálov, ktoré EÚ nevlastní, je potrebné žiadať povolenie priamo od držiteľov autorských práv.

Ilustrácie 1, 2, 3, 4, 7, 10, 11, 12 a rámček 2– ikony: tieto symboly boli navrhnuté pomocou zdrojov z webovej stránky [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Všetky práva vyhradené.

Politika EDA týkajúca sa opakovaného použitia materiálov sa nevzťahuje na softvér ani dokumenty, ktoré podliehajú právam priemyselného vlastníctva, ako sú patenty, ochranné známky, zapísané dizajny, logá a názvy.

Webové sídla inštitúcií Európskej únie v rámci domény europa.eu obsahujú odkazy na sídla tretích strán. Keďže sú mimo kontroly EDA, odporúčame Vám oboznámiť sa s ich politikami ochrany osobných údajov a autorských práv.

Použitie loga EDA

Logo EDA sa nesmie použiť bez predchádzajúceho súhlasu Európskeho dvora audítorov.

HTML	ISBN 978-92-849-0420-4	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/440335	QJ-AB-23-016-SK-Q
PDF	ISBN 978-92-849-0436-5	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/254219	QJ-AB-23-016-SK-N

EÚ dosiahla svoje ciele v oblasti klímy a energetiky do roku 2020, ale niektoré členské štáty neprispeli k ich dosiahnutiu podľa očakávaní. Komisia neposúdila, či EÚ dosiahla svoje ciele vďaka svojim politikám alebo skôr v dôsledku vonkajších faktorov, ako bola finančná kríza v roku 2009 a pandémie COVID-19. Ciele EÚ v oblasti emisií skleníkových plynov do roku 2020 a 2030 nezahŕňajú emisie obsiahnuté v dovážanom tovare ani emisie z medzinárodnej leteckej a lodnej dopravy. Je k dispozícii len málo údajov o nákladoch z rozpočtu EÚ, vnútroštátnych rozpočtov a zo súkromného sektora, za ktoré EÚ svoje ciele dosiahla. V národných energetických a klimatických plánoch chýbajú údaje o investičných potrebách a zdrojoch financovania, ktoré by umožnili posúdiť, či sú tieto plány dobrým základom na dosiahnutie stanovených cieľov do roku 2030.

Osobitná správa EDA podľa článku 287 ods. 4 druhého pododseku ZFEÚ.

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURSKO

Tel. +352 4398-1

Otázky: eca.europa.eu/sk/Pages/ContactForm.aspx
Webová stránka: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors